

ABD HUKUKU ÖRNEĞİNDE KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELER (KOBİ) İÇİN ÖZEL YENİDEN YAPILANDIRMA

(Araştırma Makalesi)

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1276287>

Arş. Gör. **Abdulkadir HAŞHAŞ***

Öz

Mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeler, hem sayısal fazlalık, hem de ekonomik önem bakımından dünya ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadırlar. İşletmelerin ödeme güçlüğü sorunlarına hukukî ve ekonomik bir çözüm olarak düzenlenen yeniden yapılandırma hukuku hükümleri bu kapsamdaki işletmelere uygulanmak istendiğinde temel iki sorunla karşılaşmıştır. Bu sorunlardan ilki, söz konusu ekonomik aktörlerin karmaşıklık, uzunluk ve pahalılık nedeniyle bu yola hiç başvuramamaları, yargısal bir hizmetten yararlanamamalarıdır. İkinci sorun ise, bir şekilde bu yola başvurmuş olanların, aynı nedenlerle süreci devam ettirememeleri veya verim alamamalarıdır.

Olağan yeniden yapılandırma hükümlerinin küçük işletmelerde düzgün çalışmaması üzerine, bu işletmeler için farklı bir usûle ihtiyaç duyulduğuna kanaat getirilmiş ve çalışmalara başlanmıştır. Bu kapsamda küçük işletmeler için basitleştirilmiş bir usûle dair denemeler gerçekleştirilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmaların temelinde, basitleştirilmiş usûlün, çeşitli açılardan daha seri ilerleyen, daha ucuz ve daha az karmaşık olmasının sağlanması ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Dünya Bankası, UNCITRAL gibi küresel politika yapıcılar ile yeniden yapılandırma konusunda en geniş birikime sahip olan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki çalışmalar dikkate alınmıştır.

---

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı, İzmir (abdulkadirhashas@gmail.com) ORCID: 0000-0002-6731-3904 (Geliş Tarihi: 09.11.2022-Kabul Tarihi: 26.01.2023) Yazar, eserinin Derginize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

Anahtar Kelimeler

KOBİ, Yeniden yapılandırma, Ödeme güçlüğü, Küllî icra hukuku, Amerikan hukuku

**SPECIAL REORGANIZATION FOR SMALL AND
MEDIUM SIZE ENTERPRISES (SMEs)**

(Research Article)

Abstract

Micro, small and medium-sized enterprises have an important place in the world economy in terms of both numerical redundancy and economic importance. When the provisions of the reorganization law, which is regulated as a legal and economic solution to the insolvency of the enterprises, were tried to be applied to the enterprises within this scope, two main problems were encountered. The first of these problems is that the economic actors in question cannot resort to this method due to its complexity, length and cost, and cannot access to a judicial service. The second problem is that those who have somehow resorted to this procedure cannot continue the process or gain efficiency for the same reasons.

As the ordinary reorganization provisions did not work properly in small enterprises, it was decided that a different method was needed for these enterprises and studies were started. In this context, trials of a simplified procedure for small businesses were carried out. On the basis of the studies carried out in this field, the simplified procedure is more rapid, less burdensome and less complex in various aspects.

In this study, global policy makers such as the World Bank and UNCITRAL and the studies in the United States of America, which have the widest experience in reorganization law, have been taken into account.

Keywords

SME, Reorganization, Insolvency, Bankruptcy law, American law

GİRİŞ

Yargısal yeniden yapılandırma yöntemi daha çok büyük ve mega ölçekli işletmelere göre tasarlanmıştır¹. Bu yöntemin kuralları küçük ve orta ölçekli işletmelere (KOBİ) uygulandığında istenilen sonuçlara ulaşılamadığı gözlemlenmiş, bu nedenle de bu ölçekteki işletmeler için ayrı bir usûlün gerekliliği ve içeriği tartışılmıştır. KOBİ'lere özgü farklı bir usûlün gerekliliği konusunda bu işletmelerin ekonomik önemi ve adalete erişim hakkı, bu usûlün içeriği bakımından ise olağan usûlün, KOBİ'lere uygun olmayan hükümlerinin uygulanmaması ön plana çıkmıştır.

KOBİ'lere ilişkin sınıflandırmanın hukukî değil de ekonomik bir anlam taşıması, bazı hukukî kavram ve kurumların teknik anlamlarının dışında kullanılmasını gerektirmiştir. KOBİ kavramı içinde iflâsa tabi olan ve olmayan, tüzel kişiliği bulunan ve bulunmayan işletmeler girdiği için bu çalışmada “iflâs” terimini İcra ve İflâs Kanunun'daki kapsamı dışında, bir işletmenin ekonomik yaşamının, faaliyetlerinin sona ermesi anlamına gelecek şekilde kullanmayı uygun gördük. İflâsa tâbi olmayan kişiler için de bir küllî icra ve tasfiye yolunun gerekliliği genel olarak kabul edilmekte olup, henüz ülkemiz açısından pozitif bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, zaman içerisinde “iflâs” teriminin kapsamının genişleyeceğini tahmin ettiğimiz için, böyle bir tercihte bulunduk.

Daha yerleşik ve kabul gören bir karşılık olması sebebiyle “küçük ve orta büyüklükteki işletmeler” ifadesinin kısaltması olarak biz de KOBİ tabirini tercih ettik. İşletmelerin sınıflandırılması cetvelinde en alt basamakta yer alan “mikro” işletmelerin yargısal yeniden yapılandırma yöntemi içerisinde yer alıp almayacakları sorunu, bu çalışmanın kapsamını aşmaktadır. Kişilerin ödeme güclüğü sorunlarına çözüm arayan hukukî çareler arasında “tüketici iflâsı/bireysel iflâs (consumer bankruptcy/individual bankruptcy veya insolvency)” olarak anılan yolların kendine özgü birtakım dinamikleri bulunmaktadır². Mikro işletmelerin ve sahiplerinin, bireylere ilişkin hükümlere

¹ **Gurrea-Martínez**, Aurelio: “Implementing an Insolvency Framework for Micro and Small Firms”, *International Insolvency Review*, V. 30, No. 1, s. 48; **Davis**, Ronald B./**Madaus**, Stephan/**Mazzoni**, Alberto/**Mevorach**, Irit/**Mokal**, Riz: *The Modular Approach to Micro, Small, and Medium Enterprise Insolvency*, (yayınlanmamış taslak), https://commons.allard.ubc.ca/fac_pubs/318/, (Erişim tarihi 4/10/2022), s. 7; **Taşpınar Ayvaz**, Sema: *İcra-İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma*, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s. 39.

² Bu konuda detaylı bilgi için bkz. **Karaaslan**, Varol: “Tüketici İflâsı ve Borçların Yeniden Yapılandırılması Konusunda Avrupa Ülkelerindeki Gelişmeler”, *Legal Hukuk*

mi yoksa işletmelere ilişkin hükümlere mi tâbi olması gerektiği konusunda bir değerlendirme yapmayacağız.

Küçük işletmeler için ayrıca bir küllî tasfiye yöntemi üzerinde de çalışılması gerektiği vurgulanmakla³ birlikte biz bu çalışmada sadece yeniden yapılandırmaya odaklanacağız. Küçük işletmelerin, yeniden yapılandırma süreçlerine etki eden hukuk dışı birçok sorun olduğu gibi bazı maddî hukuk sorunlarının da yeniden yapılandırmanın başarısına etki ettiğini kabul etmekle birlikte, biz bu çalışmada şeklî hukuka ilişkin olanları merkeze almaya çalıştık.

Çalışmada önce KOBİ'lerin genel bir tanıtımını yapıp, ekonomik ve ödeme gücünü hukuku bakımından önemlerini vurguladıktan sonra, neden farklı hükümlere tâbi tutulmaları gerektiğini açıklayacağız. Sonraki ana başlık olarak KOBİ'lere uygulanacak "basitleştirilmiş usûl"ün sadece farklılık arzeden ve önemli kısımlarına genel olarak değineceğiz. Yeniden yapılandırma yönteminin diğer aşama ve hükümlerine, bir kısmı her iki usûl için de ortak olduğu için bir kısmı ise daha detaylı çalışmaları gerektirdiği için değinmedik. Son olarak ise, yeniden yapılandırmanın mucidi ve yeniden yapılandırma konusunda birçok ülkenin düzenlemesini örnek aldığımız, Amerikan hukukundaki düzenlemelere ve tecrübelerine yer verdik.

I. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELER HAKKINDA GENEL BİLGİ

Küçük işletmeler, farklı amaçlar için farklı şekillerde sınıflandırıldıklarından genel olarak kabul edilmiş, sabit bir tanımları yoktur ve her ülke kendi sistemi içerisinde farklı tanımlamalar yapmıştır⁴. Küçük işletmelerin

Dergisi, Y. 2013, C. 11, S. 130, Gelişmeler, s. 37 vd; **Karaaslan**, Varol: Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflâsı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2021.

³ **The World Bank**: Saving Entrepreneurs, Saving Enterprises: Proposals on the Treatment of MSME Insolvency, World Bank Publications, Washington 2018, s. viii; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 42-45.

⁴ **The World Bank**, s. ix; **The World Bank**: Report on the Treatment of MSME Insolvency, World Bank Publications, Washington 2017, (Report), s. 1; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 11; **UNCITRAL**: Legislative Guide on Insolvency Law, Part Five: Insolvency Law for Micro and Small Enterprises, Viyana 2022, s. 43; **Cengiz**, Hülya: "KOBİ Finansal Raporlama Standardının Türkiye'deki Muhasebe Uygulamalarına Getireceği Değişiklikler", Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Y. 7, S. 3, Yaz 2014, s. 171; **Akgemci**, Tahir: KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Haziran 2001, s. 8; **Erdem**, Emel/**Duru**, M. Nafiz: "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (kobi) Sorunları", Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, Y. 2010, S. 20, s. 80; **Özkorkut**, Korkut: "1522. Madde

tanımında bir uzlaşa sağlanamasa da herkes, ekonomik olarak çok önemli olduklarında hem fikirdir⁵. Dünya çapında işletmelerin en az %90'ını mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin oluşturduğu ve toplam istihdamın ve GSMH'nin en az %50'sinin bu işletmeler tarafından sağlandığı tahmin edilmektedir⁶. Bu ölçek büyüklüğüne rağmen, yeniden yapılandırma hukuku düzenlemeleri ve literatürü bunlar dışında kalan büyük işletmelere yoğunlaşmıştır⁷. KOBİ kavramına bağlanan bazı hukukî sonuçlar olsa da esasen bu sınıflandırma, hukukî değil ekonomik bir anlam taşımaktadır⁸.

İşletmelerin sınıflandırılması bazı unsurların sayısal büyüklüğü ile tespit edilir. Bu unsurlar genel olarak; işletmenin geliri, bağlı çalışan sayısı, yıllık ciro veya bilanço büyüklüğü, faaliyetlerinin yayılma alanı, varlık ve yükümlülüklerinin büyüklüğüdür⁹. İşletmelerin bu şekilde sınıflandırılma-

---

Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Bakışının Değerlendirilmesi”, BATİDER, Y. 2009, C. XXV, S. 3, s. 157-158.

⁵ **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 15; **Erdem/Duru**, s. 80; **Cengiz**, s. 171; KOBİ'lerin önemi için bkz. **Akgemci**, s. 17-20.

⁶ **Gurrea-Martínez**, s. 46; **Markell**, Bruce A.: “Small Business and Bankruptcy: Recent Changes in Kosovo and the United States Compared” *University of Miami International and Comparative Law Review*, Y. 2020, V. 27, No. 2, s. 256; **The World Bank**, Report, s. v, 5; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 16; **Cipriano**, Nicole C.: “The Big Short: How the Big Step of the Small Business Reorganization Act Fell Short”, *Hofstra Law Review*, Y. 2021, V. 50, No. 1, s. 146; **UNCITRAL**, s. 39; **Özekes**, Muhammet: “Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Ed. Prof. Dr. Muhammet Özekes, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 43-83, s. 50; **Cengiz**, s. 170; **Pekcanitez**, Hakan/**Erdönmez**, Güray: 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 20; **Sarisözen**, M. Serhat: Konkordato, 5. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 180; **Özkorkut**, s. 146.

⁷ **Gurrea-Martínez**, s. 47; **The World Bank**, Report, s. v; **Ravid**, Abraham/ **Sundgren**, Stefan: “The Comparative Efficiency of Small-Firm Bankruptcies: A Study of the US and Finnish Bankruptcy Codes”, *Financial Management*, Y. 1998, V. 27, No. 4, s. 28; **UNCITRAL**, s. 42; **Anderson**, Kent: “Small Businesses Reorganizations: An Examination of Japan’s Civil Rehabilitation Act Considering U.S. Policy Implications and Foreign Creditor’s Practical Interests.” *American Bankruptcy Law Journal*, Y. 2001, V. 75, No. 3, s. 357.

⁸ **Akgemci**, s. 8.

⁹ **McCormack**, Gerard/**Keay**, Andrew/**Brown**, Sarah/**Dahlgreen**, Judith: Study on a New Approach to Business Failure and Insolvency, *Comparative Legal Analysis of the Member States’ Relevant Provisions and Practices*, Luxembourg 2016, s. 209; **Blum**, Brian A.: “The Goals and Process of Reorganizing Small Business in Bankruptcy”, *Journal of Small and Emerging Business Law*, Y. 2000, V. 4, No. 2, s. 188; **The World**

sının yeniden yapılandırmaya da esas alınmasının ardında, yaşadıkları malî sıkıntı ile ölçekleri arasında doğrudan bir ilginin bulunmasının gözlemlendiği söylenebilir¹⁰.

Yeniden yapılandırma hukuku bakımından büyük işletmelere uygulanan “olağan usûlden” farklı olarak, küçük işletmelere uygulanacak “basitleştirilmiş usûl” kapsamına girecek işletmeler için biz bu çalışmada “küçük işletme” ve “KOBİ” ifadelerini birbirinin yerine ve teknik anlamıyla değil, genel bir ifade şeklinde, kanun koyucunun kapsama dahil edeceği borçlular için kullanacağız.

Hukumumuzda “küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımına, niteliklerine ve sınıflandırılmasına ilişkin esasların belirlenmesi ve bu tanım ve esasların tüm kurum ve kuruluşların uygulamalarında esas alınmasını sağlamak...” amacıyla çıkarılmış bir Yönetmelik¹¹ bulunmaktadır. Yönetmeliğin ikinci maddesinde, bu Yönetmelikte belirlenen sayısal büyüklüklerin altında belirlemeler yapılabileceği kabul edilmiştir. Buna göre basitleştirilmiş usûl kapsamına alınacak işletmeler için Yönetmelik’te belirlenen sınırın altında bir tavan belirlenebilir. Yönetmelik kapsamında işletmeler, mikro, küçük ve orta büyüklüktekiler olarak üç sınıfa ayrılmış olup, sınıflandırmada yıllık çalışan sayısı ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosunun parasal tutarı şeklinde, iki kriterin birlikte sağlanması esas alınmıştır (Yön. m. 5).

KOBİ’lerin yeniden yapılandırma açısından önem arz eden bazı özellikleri vardır. Bu özellikler, KOBİ’ler için öngörülecek rejimin “basitleştirilmiş” olmasının da gerekçesini oluştururlar. Bunların başında basit bir sermaye yapılarının olması gelmektedir¹². Bu basit sermaye yapısı, ortak sayısının az olması, farklı hak ve yetkiler veren ve farklı hükümlere göre işlem görmesi gereken pay sahipleri gruplarının bulunmamasına neden olur. Bu da yeniden yapılandırma sürecinde karmaşıklığı küçük işletmeler bakımından azaltmaktadır.

Bank, Report, s. 3; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 11; **Cengiz**, s. 171; **Tümer**, Melih: İşletme Nedir, Fatih Yayınları, İstanbul 1975, s. 110.

¹⁰ **Blum**, s. 194; **Markell**, s. 257.

¹¹ “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik”, R.G. 18/11/2005 t., S. 25997; 635 sayılı “Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 28. maddesi, KOBİ’lere ilişkin uygulamalarda bu Yönetmelik hükümlerinin esas alınacağını düzenlemektedir.

¹² Çoğunlukla tek ortaklı veya ortakların aile üyelerinden oluştuğu bir yapıları vardır. **McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen**, s. 208.

Yine KOBİ'lerin borç yapısı, toplam borç miktarları, türleri ve alacaklı sayıları bakımından, büyük işletmelere göre daha sade bir görünüm arz eder¹³. Özellikle alacaklı sayısının az olması, müzakere edilecek ve ikna edilmesi gereken kişi sayısını azaltır. Ayrıca basitleştirilmiş usûlde, çözülmesi gereken uyuşmazlıklar da bu nedenle daha az ortaya çıkar. Ayrıca alacaklı tür ve sayısının az olması, bu usûlde, alacakların sınıflandırılmasına da ihtiyaç duyulmamasını sağlamaktadır.

KOBİ'lerin bağlı çalışan sayıları, büyük işletmelere göre daha azdır veya esnaf işletmesi şeklinde faaliyet gösterenlerde bağlı çalışan, çoğu zaman bulunmamaktadır. Bunun sonucunda iş ilişkisinden kaynaklanan özel ve kamusal borçlara ya hiç rastlanılmamakta ya da sürece etki edecek kadar önemli bir sorun haline gelmemektedir.

KOBİ'ler finansman ihtiyacını, çoğunlukla kısa vadeli banka kredileri ile sağlarlar¹⁴. Bu özellikleri işletme idaresi ve yeniden yapılandırma bakımından esasen sorun teşkil etmekte olup, aşağıda ayrıca incelenecektir. Bununla birlikte tek tür finansal araç kullanıyor olmaları, yeniden yapılandırmalarının basitleştirilmesine katkı sağlar.

KOBİ'lerin birçoğunun tüzel kişiliği bulunmamaktadır¹⁵. Bununla birlikte tüzel kişiliğe sahip olan, ancak yeniden yapılandırma açısından küçük işletme sayılması gerekenlerin sayısı da azımsanmayacak ölçüdedir. Aşağıda bu konuya da ayrıca değineceğiz.

Küçük işletmelerin bu sade yapısı, süreç içerisinde gözetilmesi gereken menfaatlerin ve çözülmesi gereken sorunların daha az olmasıyla sonuçlanmaktadır¹⁶. Bu nedenle, olağan hükümler, bu işletmeler için etkili ve verimli olmaktan ziyade tam tersine olumsuz bir etki doğurmaktadır.

¹³ McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen, s. 208; Tümer, s. 66.

¹⁴ Tümer, s. 66; Yabancı kaynak kullanımını konusunda karmaşık finansal araçlardan yararlanmazlar. Bu da yeniden yapılandırma içerisinde çözülmesi gereken hukukî uyuşmazlıklar ve dikkate alınması gereken maddî hukuk düzenlemelerinin az olmasını sağlar.

¹⁵ Bu nedenle sermaye şirketlerinin yararlandığı "malvarlığı ile sınırlı sorumluluk ilkesi"-nin avantajlarından mahrum kalırlar. Bir sermaye şirketi olarak faaliyet gösterenlerde de malik-yönetici, şirketin borçlarının önemli bir kısmını şahsi malvarlığı ile temin ettiği için bu tarzdaki işletmelerin iflâsının olumsuz etkisi daha geniş olabilir. Gurrea-Martínez, s. 47; The World Bank, s. ix; The World Bank, Report, s. 5.

¹⁶ McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen, s. 208.

II. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİN YENİDEN YAPILANDIRMAYLA BAĞLANTILI SORUNLARI

A. Genel Olarak

Ekonomik hayatın düzgün işlemesi için genelde hukuk sistemi, özelde ise icra hukuku, kilit bir konumdadır¹⁷. Düzgün işleyen bir icra hukuku, krediye erişimi kolaylaştırır ve ucuzlatır, ödünç verenin teminata olan ihtiyacını azaltarak “aşırı teminatlandırma (overcollateralization)” sorunun çözümüne de katkı sağlar¹⁸. İcra sistemi, borçlunun geri ödeme sorunu bakımından, ödünç verenlere belirlilik ve öngörülebilirlik sağlarsa, bu kişilerin küçük işletmelerin krediye erişimini zorlaştırmayacakları kabul edilmektedir¹⁹. Hızlı ve etkili bir tasfiye yöntemi ile birlikte kurtarıcı bir yeniden yapılandırma usûlünün birlikte var olması ve gelişmesi gerekir²⁰. Yeniden yapılandırmaya günümüzde verilen önem, tasfiye usûlünün ihmal edilmesiyle sonuçlanmamalıdır. Çünkü, her işletmenin kurtarılması mümkün değildir.

KOBİ'lere ilişkin sorunlara ve bunların ödeme güçlüklerine ilişkin icra hukuku açısından değerlendirme yapılırken dikkat edilmesi gereken husus, bu işletmelerin, büyüyememiş, başarısız işletmeler olarak görülmemesidir²¹. Ayrıca KOBİ'lerin başarısızlıklarının nedeni, verimsiz bir işletme modeline sahip olmaları değildir²². Bunlar, hem kuruluş ve büyüme aşamasında, hem de malî sıkıntıyla karşılaştıklarında gerekli desteği alamadıkları için iflâs etmektedirler.

KOBİ'lerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin ihtiyacın bir diğer gerekçesi ise bu işletmelerin, sınıflandırmanın üst katmanlarında yer alan büyük ve mega işletmelere mal veya hizmet tedarik ediyor olmalarıdır²³. KOBİ'lerin kurtarılmaması, büyük işletmelerin faaliyetlerini sekteye uğratabilir.

¹⁷ Özekes, s. 48-49; Karayalçın, s. 540 vd; Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 21; Kayhan, Şaban: Konkordato Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Umutepe Yayınları, İstanbul 2021, s. 28; Aşık, İbrahim/Oruç, Yakup/Tok, Ozan/Saçar, Ömer Faruk: İcra ve İflas Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s. 511-512; Tümer, s. 57-58.

¹⁸ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 21.

¹⁹ The World Bank, Report, s. 7.

²⁰ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 21; Özekes, s. 51.

²¹ Akgemci, s. 7.

²² American Bankruptcy Institute (ABI): Commission the Study the Reform Of Chapter 11, Final Report and Recommendations, Washington 2014, s. 285.

²³ Erdem/Duru, s. 82.

Küçük işletmelerin yeniden yapılandırmasına ilişkin sorunların genel çerçevesi *Dünya Bankası* tarafından; olağan sistemin karmaşıklığı, sürece alacaklı katılımının düşüklüğü, borçlu hakkında finansal bilginin yetersiz olması, iyileştirme finansmanına erişim zorluğu, sürecin giderlerini karşılayacak kaynağın olmayışı, küçük işletmelerin büyük bir çoğunluğunun tüzel kişiliğinin olmaması ve bu nedenle şahsi ve ticarî borçlarının birbirine karışması olarak özetlenmektedir²⁴.

B. Yeniden Yapılandırma Sistemi Anlayışından Kaynaklanan Sorunlar

Olağan yeniden yapılandırma hükümlerinin karmaşıklığı, masraflı oluşu, uzun sürmesi gibi sebepler borçlu açısından anlaşılması ve uygulanmasını zorlaştırmaktadır²⁵. Bu durum birçok kişinin başvurudan imtina edip, nihayetinde iflâs etmesine neden olmaktadır²⁶. Bu işletmelerin hepsi yargısal bir süreç içerisinde tasfiye de edilmedikleri, kepenk kapatıp yok oldukları için, ciddi bir istatistik sorunu da ortaya çıkmaktadır.

Büyük şirketlerin farklı rejimlere tâbi bir borç yapıları, geniş bir alan ve konuya yayılmış iş organizasyonları, taraf oldukları, gözden geçirilmesi ve yeniden düzenlenmesi gereken çok farklı türde sözleşmeleri vardır. Bu nedenle biraz da işin niteliğinin gereği yeniden yapılandırma süreçleri, müzakereleri, uzun ve karmaşıktır²⁷. Olağan yeniden yapılandırmanın esas aldığı şirketlerin karmaşık yapısı, sürecin uzun sürmesini katlanılabılır kılmaktadır. Büyük şirketler, çoğunlukla uzun süren süreci finanse edebilecek, kaynak bulabilecek durumdadırlar. Ancak ister küçük ister büyük işletmeler söz konusu olsun, kimse yeniden yapılandırma sürecinin uzun sürmesini arzularmaz. Özellikle alacaklıların, bekledikçe kayıpları artmaktadır²⁸. Üstelik bu kayıp, birkaç farklı şekilde aynı anda gerçekleşir. Enflasyonist ortamlarda alacaklılara tam ödeme yapılsa bile, geciken ödeme kayıp anlamına gelir. Öte yandan mahrum kaldığı alacağı “kaçan fırsat maliyeti (lost opportunity cost)” olarak da alacaklıyı etkiler. Yeniden yapılandırma içinde teminatsız alacaklılara, borçlu teklif etmedikçe faiz de işletilmediğinden bir kayıp da bu-

²⁴ **The World Bank**, s. vii; **The World Bank**, Report, s. v.

²⁵ **Taşpınar Ayvaz**, s. 81.

²⁶ **The World Bank**, Report, s. 33.

²⁷ **The World Bank**, s. 27; **Taşpınar Ayvaz**, s. 50.

²⁸ **Small**, Thomas A.: “Small Business Bankruptcy Cases”, *American Bankruptcy Institute Law Review*, Y. 1993, V. 1, No. 2, s. 305.

radan kaynaklanır. Yeniden yapılandırma içerisinde borçlu işletmenin faaliyetleri de devam ettiğinden malvarlığında faaliyetten kaynaklanan azalmalar da gerçekleşebilir²⁹. Borçlu açısından uzayan bir yeniden yapılandırma süreci, masraflarının artması anlamına gelir³⁰. Öte yandan sürecin gereksiz uzaması, alacaklıların borçluya olan güvenini azaltır, bu da projeye kabul oyu verenlerin sayısında azalmaya neden olabilir³¹. Yeniden yapılandırma sürecinin herkes tarafından kabul edilebilir bir neden olmadan uzaması ayrıca kuruma ve yargıya olan güveni de sarsar³².

KOBİ'lerin ödeme güçlüğü yaşamalarının temel nedenleri arasında, tüm işletmeler için ortak bir sorun olan, alacaklarını süresinde ve etkili bir şekilde tahsil edememeleri yatmaktadır³³. Bu anlamda KOBİ'ler, alacaklarını tahsil edemediklerinde durumdan, büyük işletmelere göre daha şiddetli bir şekilde etkilenmektedirler. KOBİ'lerin net işletme sermayelerinin bulunmaması veya yeterli olmaması, alacaklarını tahsilde yaşadıkları sıkıntıyı yumuşatmalarını engellemektedir³⁴.

C. Alacaklı İlgisizliği Sorunu

Olağan yeniden yapılandırma usulünde modern anlayış, alacaklıların sürece, mümkün olduğunca fazla dahil edilmeleridir. Bu kapsamda borçluyu denetlemek, ona tavsiyelerde bulunmak, projesinin gerçekleştirilebilirliğini ve bu sayede gerekli çoğunluk tarafından kabul edilmesini sağlamak gibi fonksiyonları bulunmaktadır. Yeniden yapılandırma usulünün karar alma süreçlerine, alacaklıların dahil edilmemesi ve süreç boyunca bu kişilere yeteri kadar söz hakkı verilmemesi, yeniden yapılandırma için bir kusur olarak görülmektedir. Modern düzenlemeler alacaklı katılımını azami seviyeye çıkarmaya çalışsa da, "alacaklı ilgisizliği" olarak adlandırılan bir durumla yaygın bir şekilde karşılaşmaktadır³⁵. Alacaklı ilgisizliği, alacaklıların kendilerine sağlanan imkânları kullanmamaları, kendilerine yöneltilen talep ve ihtiyaca karşılık vermemeleri, pasif kalmaları şeklinde özetlenebilir.

²⁹ **Small**, s. 305; **Carlson**, Thomas E./ **Frasier Hayes**, Jennifer: "The Small Business Provisions of the 2005 Bankruptcy Amendments" *American Bankruptcy Law Journal*, Y. 2005, V. 79, No. 3, s. 649.

³⁰ **Small**, s. 305; **Carlson/Hayes**, s. 649.

³¹ **Small**, s. 305-306.

³² **Small**, s. 306; **Carlson/Hayes**, s. 649.

³³ **UNCITRAL**, s. 39; **Sarisözen**, s. 100.

³⁴ **UNCITRAL**, s. 39.

³⁵ **Janger**, Edward J.: "The U.S. Small Business Bankruptcy Amendments: A Global Model for Reform?", *International Insolvency Review*, Y. 2020, V. 29, No. 2, s. 261; **The World Bank**, Report, s. 2; **Taşpınar Ayvaz**, s. 82.

Alacaklıların, borçlunun yeniden yapılandırma sürecine yeteri kadar ilgi göstermemeleri çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bu kapsamda öncelikle rehinli alacaklıların ilgisizliğinden bahsetmek daha uygun olacaktır. Yeniden yapılandırma usûlünde rehinin sağladığı hakların korunması esastır. Buna göre rehinli alacaklılar, yeniden yapılandırmanın sınırlandırılmalarından (takip yasağı, faiz işlemesinin durması, projeden etkilenme) ya muaftırlar veya adî alacaklılara göre daha az etkilenirler. Yeniden yapılandırma düzenlemeleri, rehinin sağladığı korumayı, kural olarak, bertaraf edemediği için, sonucun iyileştirme veya tasfiye olmasını önemsemezler³⁶.

Adî alacaklılar da çeşitli sebeplerden ötürü sürece ilgisiz kalmaktadırlar. Bu sebeplerin başında süreç sonunda elde edecekleri şeyin çok az olması gelmektedir. Gerçekten, Dünya genelinde gerek yeniden yapılandırma gerekse de tasfiye usûlünde rehinli ve imtiyazlı alacaklılardan, adî alacaklılara pek bir şey kalmamaktadır³⁷. Bununla birlikte borçlunun yeniden yapılandırma “macerasına” ortak olmak, alacaklıların birtakım masraflara katlanmasını gerektirir. Süreç sonunda çok cüz’î bir değer karşılığında veya hiçbir şey elde edemeyecek olmasına rağmen, bu kişilerin kendilerine sağlanan demokratik haklarını kullanması için “cepten” harcama yapmaları beklenmektedir³⁸.

Adî alacaklıların sürece ilgisiz olmalarının bir diğer nedeni ise, kanunun, kendilerine yüklediği fonksiyonları yerine getirebilecek bilgi ve tecrübelerinin olmamasıdır³⁹. Borçluya nasıl iyileşebileceği, nereden kaynak sağlayabileceği gibi işletme yönetimi ve finansal konularda aktarabileceği bilgi ve tecrübesi olmayabilir. Yine bu kişiler süreç içerisinde, kendilerinin ve borçlunun sahip olduğu hak ve yükümlülükler konusunda da bilgi sahibi olmayabilirler⁴⁰. Adî alacaklıların bu konularda danışmanlık alacak kaynakları bulunsa bile küçük bir getiri karşılığında bu kaynakları sarf etmek istemeyebilirler.

Alacaklıların genel olarak sürece ilgisiz kalmaları ve bu ilgisizliğin esasen sadece kendilerine tanınan imkânları kullanmama özgürlüğü ile sınırlı

³⁶ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 7; UNCITRAL, s. 41-42; The World Bank, Report, s. v.

³⁷ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 7; ABI, s. 292; UNCITRAL, s. 41-42.

³⁸ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 37; ABI, s. 292; Gurrea-Martínez, s. 49-50; Taşpınar Ayvaz, s. 82.

³⁹ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 36; Gurrea-Martínez, s. 49-50; Taşpınar Ayvaz, s. 82.

⁴⁰ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 36.

olmayıp, sürecin sağlıklı işlemesi için de gerekli mekanizmalardan olması, Amerikan hukukunda ciddi bir yaklaşım değişikliğine neden olmuştur. 1978 tarihli Kanun'un en önemli reformlarından bir tanesi, Chapter 11 kapsamında mahkeme ve U.S. Trustee'yi⁴¹ süreçten uzaklaştırıp, alacaklı etkinliğini artırmak olmuştur. Bununla birlikte tecrübeler, KOBİ'lere ilişkin düzenlemelerde, olağan usûlden farklı bir tercih yapılmasına, alacaklı ilgisizliğinin yarattığı boşluğun iflâs mahkemesi ve kayyım (trustee) tarafından doldurulmasına neden olmuştur⁴².

D. Kobilerin Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlar

1. Genel Olarak

Küçük işletmelerin büyük bir çoğunluğu kayıt dışı ekonomi kapsamındadırlar⁴³. Bu durum küçük işletmelerin sorunlarını doğru tespit etmeyi zorlaştırdığından, özellikle düzenleme yapılırken ayrı bir sorun teşkil etmektedir⁴⁴. Kanun koyucunun neyi düzelteceğini bilmeden ve bu konuda tam sağlıklı veriler olmadan nasıl düzelteceğini öngörmesi kolay değildir. Özellikle Ülkemizde olduğu gibi istatistiklerin çok gelişmiş olmaması, yine KOBİ'lerin kayıt dışılık sorununun daha yoğun olduğu ortamlarda doğru tespit ve amaca uygun düzenleme yapmak daha da zorlaşmaktadır. Ayrıca yapılacak düzenlemenin kaç kişiyi etkileyeceğini bilmeden de düzenleme yapmaya kalkışmak teknik açıdan sorunludur.

Küçük işletmeler finansal açıdan daha kırılgan bir yapıda oldukları için, borç ödeyememe durumu ile karşılaşmaya daha yatkındırlar⁴⁵. Bu işletmelerin kırılganlıkları, zayıf yapılarının ekonomik krizlerden kolay etkilenir olmaları, kaliteli bir şekilde yönetilmemeleri, krediye erişimlerinin teminat eksikliği gibi nedenlerle kısıtlı olması şeklinde özetlenebilir⁴⁶. Bu noktada ister ekonomik olarak derin bir kriz yaşasın, isterse yeniden yapılandırmaya girsin, büyük işletmelerin durumu, birçok KOBİ'yi de doğrudan etkilemektedir. Çünkü, KOBİ'ler ya tedarik zincirinin bir parçası olması veya üretim

⁴¹ Birleşik Devletler Kayyımlığı.

⁴² **Blum**, s. 201; **Hendel**, Philip J.: "An Enlightened Approach to Small Business Reorganization: Proposed Fine Tuning of Chapter 10", Commercial Law Bulletin, Y. 1992, V. 7, No. 1, s. 14.

⁴³ **The World Bank**, Report, s. 4; Türkiye'deki kayıt dışı ekonominin en az yarısını, KOBİ'lerin faaliyetlerinin oluşturduğu tahmin edilmektedir. **Erdem/Duru**, s. 83.

⁴⁴ **Akgemci**, s. 7.

⁴⁵ **Markell**, s. 257; **The World Bank**, Report, s. 1; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 6; **UNCITRAL**, s. 39.

⁴⁶ **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 20; **Cipriano**, s. 146; **ABI**, s. 276.

ya da tüketiminin bir yerinde bulunması sebebiyle, bağlı, ilgili ya da iş ilişkileri sebebiyle büyük işletmelerin durumundan etkilenmekte, örneğin büyük işletmenin krize girmesi, yeniden yapılandırılması sebebiyle KOBİ'ye tedariki sağlayamaması yahut ödemelerini yerine getirememesi sebebiyle KOBİ de kendisi ile ilgili bir sorun olmasa dahi bundan doğrudan etkilenmektedir.

2. Bilgi Sorunu

Yeniden yapılandırmanın başarısını etkileyen en önemli faktörlerden birisi de borçlu hakkında mümkün olduğunca çok, nitelikli ve ilgili finansal bilginin bulunmasıdır. Süreç içerisinde birçok karar bu bilgiler ışığında alınmaktadır. Örneğin sürece giriş için malî durumun belirli bir ölçüde bozulmuş olması (borca batıklık gibi) aranıyorsa, bu durumun tespiti için borçlunun başvuru öncesi (tarihi) finansal kayıtlarına ihtiyaç vardır. Bazı sistemlerde, sürece giriş için, bazı sistemlerde ise süreç başlatıldıktan sonra, işletmenin iyileştirilebilirliğine kanaat getirilmesi gerekiyorsa, bu durumda da geleceğe ilişkin tahminlerde bulunabilmek için geçmiş performansa dair bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak alacaklıların borçlunun sunmuş olduğu proje kapsamında teklif ettiği ödemenin, gerçekleştirilebilir olup olmadığını değerlendirebilmeleri için borçlunun tarihi finansal bilgilerine ulaşabilmeleri gerekmektedir.

Küçük işletmelerin çoğunlukla düzenli bir defter tutma yükümlülükleri ve malî durumları hakkında ilgilileri aydınlatma yükümlülükleri bulunmadıkları için, üzerinde değerlendirme yapılabilir finansal bilgileri bulunmaması veya olan bilgiler de yetersiz veya gerçeğe uygun olmayabilmektedir⁴⁷. KOBİ'ler bakımından tarihsel finansal kayıtlar bulunmaması, bu işletmelerin yeniden yapılandırma sürecinden başarısızlıkla ayrılmalarının temel nedenleri arasında gösterilmektedir. KOBİ'lerin tarihi finansal bilgi eksiklikleri, malî sıkıntının teşhisinde, buna uygun çözümlerin üretilmesinde ve üretilen çözümün gerçekleştirilebilirliğinin değerlendirilmesinde büyük bir sorun yaratmaktadır⁴⁸.

---

⁴⁷ **Gurrea-Martínez**, s. 50; **Markell**, s. 265; KOBİ'lerde yaygın olarak görülen bilgi sorunu aşağıda ayrıca incelediğimiz "kaynak sorunu" kapsamında da karşımıza çıkmaktadır. KOBİ'ler kaynak ihtiyaçlarını gidermek için finans kuruluşlarına başvurduklarında, standartlara uygun, değerlendirilebilir finansal bilgi sunmadıkları için, yabancı kaynağa hiç erişememekte veya yüksek maliyetle yabancı kaynak kullanmak zorunda kalmaktadırlar. **Özkorkut**, s. 150-151.

⁴⁸ **The World Bank**, Report, s. 9, 14.

Yeniden yapılandırmanın başlatılabilmesi için malî durumun belirli bir ölçüde bozulmuş olmasını arayan sistemlerin en büyük sorunu, finansal bilgi eksikliği nedeniyle, başvuran borçluya mühlet kararı verilip verilmeyeceğinin tespit edilemiyor oluşudur. Borçludan istenen belgeler arasında yer alan, projenin mahkemece tasdiki için de bir şart olan karşılaştırmalı iflâs tablosu, bu bilgi eksikliği nedeniyle hazırlanamadığından süreç için önemli bir sorundur.

Öğretide *Markell*, küçük işletmelerin yaygın ve sık bir şekilde banka kredisi kullanıyor olmalarının, iyileştirilebilirliğin tespitinde işe yarar bir araca dönüştürülebileceğini belirtmektedir. Bankaların, borçlularını izleme (monitoring) yükümlülükleri kapsamında geliştirmiş oldukları sistem ve toplamış oldukları bilgilerden yararlanarak, işletmenin yeniden yapılandırmaya uygun olup olmadığının tespit edilebileceğini ileri sürmüştür⁴⁹. Küçük işletmelerin faaliyetlerine devam etme ve iyileştirme için ihtiyaç duydukları kaynak için çoğu zaman bankalardan başka başvurabilecekleri bir yer yoktur. Yeniden yapılandırma sürecini başlatmış bir küçük işletmeyle, bankaların çalışmaya devam etme eğilimleri varsa, işletmenin yaşayabilir bir işletme olarak kabul edilebileceğini belirtmiştir⁵⁰. Bununla birlikte bankalarla yapılacak bu işbirliğinin, borçlu işletmenin sadece bankaya çalışan bir yapıya bürünmemesi (pro-finance approach), yeniden yapılandırmanın diğer alacaklıların da menfaatini azami ölçüde gözetmesi gerektiğini vurgulayarak, icra hukukunun temel prensiplerini ihlâl edecek düzenlemelerden kaçınılmasını vurgulamıştır⁵¹. Şüphesiz bunun için belirtilen finansal takip sistemlerinin de yaygın ve doğru kullanılması gerekmektedir. Ancak ülkemiz bakımından, bazı risk yönetim ve takip unsurları varsa da, bunun bütüncül ve sistematik bir şekilde istenen durumda olduğu tam söylenemez⁵².

Amerikan hukukunun reform çalışmaları sırasında önemli bir sorun olarak tespit edilen bilgi eksikliğini gidermek için, borçluya aylık düzenli rapor sunma yükümlülüğü getirilmiştir⁵³. Bununla birlikte bu yükümlülük,

⁴⁹ **Markell**, s. 265.

⁵⁰ **Markell**, s. 266.

⁵¹ **Markell**, s. 266; Hukukumuzda konuyla ilgili önemli tespit ve eleştiriler için bkz. **Umar**, Bilge: "Türk İcra Hukukuna Eleştirel Bir Bakış", Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VII, Ankara 2009, Türkiye Barolar Birliği Yayını, s. 244 vd; **Özekes**, Muhammet: "Türk İcra Hukukunun Sorunları ve Temel Haklar Bakımından Genel Değerlendirme", Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VII, Türkiye Barolar Birliği Yayını, Ankara 2009, (Sorunlar), s. 269 vd.

⁵² Detayları için bkz. **Karayalçın**, s. 555-561.

⁵³ **Lawless**, Robert M.: "Small Business and the 2005 Bankruptcy Law: Should Mom and Apple Pie Be Worried.", Southern Illinois University Law Journal, Vol. 31, No. 3, Y. 2007, s. 597 vd.

değişikliklerin en çok eleştiri alan kısımlarından biri olmuştur. Eleştirilerin temelinde, hazırlanması ve düzenli olarak sunulması zorunlu olan bu finansal raporların, borçluya fazladan zaman harcatması ve en önemlisi masraf yaptırması yatmaktadır⁵⁴. Öte yandan bu yükümlülüğü, kaçınılmak istenen masraf artışına neden olsa da sistemin düzgün işleyebilmesi ve borçluları disipline sokması için gerekli gören ve meşru kabul edenler de bulunmaktadır⁵⁵. Özellikle belirtmek gerekir ki bu kapsamda borçluya getirilen rapor sunma yükümlülüğü, tarihi finansal bilgilere ilişkin değil, sürecin başlangıcından itibaren gerçekleşen ekonomik faaliyetlere ilişkindir.

KOBİ'ler açısından getirilecek finansal raporlama standardı, dış kullanıcılara genel amaçlı bir bilgi sağlayacaktır⁵⁶. Bu genel amaçlı bilgi, yeniden yapılandırma içerisinde hayati bir önem taşıyacaktır. KOBİ'ler muhasebe sistemini sadece yasal bir yükümlülük olarak gördüklerinden⁵⁷ düzgün tutulmuş bir bilgi sisteminin, ileride, özellikle yeniden yapılandırma sürecinde işe yarayacağını bilmemektedirler. KOBİ'lere özgü bir usûlün tasarım sürecinde, bir zorunluluk olarak olmasa da bir gereklilik olarak, kayıt tutmanın önemini vurgulayan bir girişim yer almalıdır.

3. Kaynak Sorunu

Yeniden yapılandırma yöntemi, başvurusu, sürdürmesi ve başarıyla tamamlanması oldukça masraflı bir yöntemdir. Malî sıkıntı içerisindeki bir işletmenin kaynak ihtiyacının en yüksek seviyede ve varlığını sürdürmesinin çok büyük bir tehdit altında olduğu bir dönemde, hayatta kalmak ve borçlarını ödeyebilmek için sığınabileceği olağan hukukî çare olan yargısal yeniden yapılandırma prosedürü, borçlu işletmeden, elinde olmayan veya çok ihtiyacı olan kısıtlı bir kaynağı talep etmektedir. KOBİ'ler için farklı bir yeniden yapılandırma usulüne duyulan ihtiyacın başında, olağan (büyük veya mega işletmeler için tasarlanan) yeniden yapılandırma yönteminin borçlu malvarlığına yüklediği yükün, hedef işletmeler için tahammül edilebilir düzeyin üzerinde olması gelmektedir⁵⁸.

7101 sayılı Kanun ile güncellenen konkordato prosedürümüzün bir yeniden yapılandırma kurumu olup olmadığı tartışmasından bağımsız olarak,

⁵⁴ **Lawless**, s. 597 vd.

⁵⁵ **McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen**, s. 214.

⁵⁶ **Cengiz**, s. 173.

⁵⁷ **Akgemci**, s. 33.

⁵⁸ **Gurrea-Martínez**, s. 49; **Taşpınar Ayvaz**, s. 84.

ülkemizde, ödeme güçlüğü içerisindeki herkesin yararlanabileceği adi konkordato⁵⁹, başvurusu pahalı bir yol olarak kabul edilmektedir⁶⁰. Öğretide *Atalay*, konkordatoya başvuru masrafları göz önüne alındığında borç toplamı 1-2 Milyon Türk Lirasını geçmeyen borçlular için bu yolun tercihe şayan olmadığı tespitinde bulunmuştur⁶¹. Bu tutarın Amerikan hukukunda basitleştirilmiş usûlden yararlanabilecek borçlular için kabul edilen üst sınıra yakın olması, ülkemizde küçük işletmelerin yararlanabileceği bir yolun, pratikte var olmadığını göstermesi bakımından önemlidir.

Küçük işletmelerin yeniden yapılandırma açısından öne çıkan en önemli özelliği bunların yeterli kaynağının bulunmamasıdır⁶². Kaynak kıtlığı, işletmenin varlık ve kârlılık bakımından sade yapısının bir sonucudur. Bu işletmelerin aktifinde kayda değer bir malvarlığı unsuru çoğu zaman bulunmaz. İhtiyaç halinde kullanacakları nakit veya nakit benzeri rezervleri de çoğu zaman yoktur. Bu nedenle de yabancı kaynağa erişimde önemli bir rol oynayan “teminat” gerekliliğini de sağlayamazlar⁶³.

Bu işletmelerin kaynak eksikliği, kuruluş aşamasından itibaren, kaliteli bir danışmanlıktan yararlanmalarına engel oluşturur. Aşağıda ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz üzere, küçük işletmelerin malik-yöneticileri, işletmenin kendisi konusunda bilgi ve tecrübeleri olsa da, böyle bu krizi yönetme ve yapılandırmayla ilgili birçok konuda, bu anlamda bilgi ve tecrübe sahibi değildirler. Bu nedenle bir işletmenin iyi bir şekilde idaresine ilişkin çoğu şeyi bilemezler ve kararlarında hata oranları yüksektir. İşletmenin üretim, pazarlama, finansman gibi aşamalarında ve hukukî meselelerde karar alırken, büyük işletmeler gibi profesyonel hizmetlerden yararlanabilselerdi, bu konularda daha az hata yapacakları varsayılır⁶⁴.

Küçük işletmelerin kaynak eksikliği, karşılaştıkları malî sıkıntıya hızlı bir şekilde karşılık vermelerine, sıkıntıyı önlemek veya yavaşlatmak konu-

⁵⁹ **Özekes**, s. 44.

⁶⁰ **Sarısözen**, s. 150.

⁶¹ **Atalay**, Oğuz: “Konkordatonun Uygulamada Ortaya Çıkan Güncel Sorunları”, *Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları II*, Ed. Prof. Dr. Muhammet Özekes, İstanbul 2020, s. 4.

⁶² **Janger**, s. 261.

⁶³ **UNCITRAL**, s. 39; **Akgemci**, s. 16; **Erdem/Duru**, s. 86; **Gurrea-Martínez**, s. 50.

⁶⁴ Bu anlamda bir muhasebeci, finans ve yönetim danışmanı, avukat gibi nitelikli kişilerden yardım almaları kaynak eksikliği nedeniyle gerçekleşmemektedir. **Blum**, s. 194; **Markell**, s. 265; **The World Bank**, Report, s. 1; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 21; **ABI**, s. 284; **Akgemci**, s. 16, 22; **Erdem/Duru**, s. 86.

sunda etkisiz kalmalarına neden olur⁶⁵. Bu nedenle de münferit bir borcun ödenememesi vakiasından, ekonomik varlığın sona ermesi arasındaki süreç, büyük şirketlere göre daha çabuk ilerler.

KOBİ'lerin yabancı kaynak (kredi) kullanım şekilleri çoğunlukla yapılarına ve ihtiyaçlarına uygun değildir⁶⁶. KOBİ'lerin kredi hacimleri düşük, kredi maliyetleri ise çok yüksektir⁶⁷. Bir başka deyişle, görece düşük bir tutar karşılığında çok yüksek faiz ödemek zorundadırlar. Ayrıca uzun vadeli kredi kullanamayan bu tarz işletmeler, kısa vadeli kredi kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Bu da işletmenin kârlılığı üzerinde büyük bir baskı yaratmakta, nakit akışındaki herhangi bir dalgalanmayı telafi edemedikleri için kolayca ödeme güçlüğüne düşmelerine neden olmaktadır. KOBİ'lerin krediye erişimi, malik-yöneticinin şahsi malvarlığını teminat göstermesiyle sağlandığından, olası bir ödeme güçlüğü halinde bu varlıkları kaybetmek riskini taşımak istemeyen bu kişiler, kredi kullanmaktan kaçınmakta, iyileştirilmesi mümkün bir işletme bu nedenle ekonomik hayatına son verebilmektedir⁶⁸. Bu işletmelerin ihtiyaç duydukları kaynağı "otofinansman" yöntemiyle oluşturmaları da neredeyse çoğu zaman imkânsızdır⁶⁹.

Özetle, KOBİ'lerin öz kaynak kıtlığı ve yabancı kaynağa erişim zorlukları, onları yargısal bir yoldan yararlanmaya çok hızlı bir şekilde mecbur bırakmaktadır. Bununla birlikte aynı kıtlık ve zorluk, söz konusu yargısal yoldan yararlanmayı (başvuru masraflarını karşılamayı) da imkânsız kılmakta veya önemli ölçüde güçleştirmektedir.

4. Yönetici Sorunu

Kobilerin sade yapısı nedeniyle, çoğunlukla malik-yönetici şeklinde yapılanmaları olağan bir durumdur⁷⁰. Malik-yönetici şeklindeki yapılanmadan kastımız, işletmenin organizasyon yapısı içerisinde tüm kararların tek bir kişi tarafından alınması ve uygulanmasıdır. Bu tarz işletmelerin organizasyonlarında, konunun uzmanları çoğunlukla istihdam edilmemektedir. Malik-

⁶⁵ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 20.

⁶⁶ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 103-105; Blum, s. 195; Markell, s. 257; UNCITRAL, s. 39.

⁶⁷ Akgemci, s. 33; UNCITRAL, s. 39.

⁶⁸ Akgemci, s. 32.

⁶⁹ Akgemci, s. 32; Tümer, s. 114.

⁷⁰ Baird, Douglas G./Morrison, Edward: "Serial Entrepreneurs and Small Business Bankruptcies", Columbia Law Review, Y. 2005, V. 105, s. 2311; Tümer, s. 66.

yöneticiler, çoğu zaman işletme yönetimi için gerekli bilgi ve tecrübeden yoksundurlar⁷¹. Bu nedenle içinde buldukları malî sıkıntıyı teşhis etmeleri ve bu sıkıntıya çözüm üretmeleri tek başına çok zordur⁷². Bunların birçoğu, küçük işletmelere özgü yargısal bir usûlün varlığından dahi habersiz olabilmektedirler⁷³. Böyle bir yöntemin varlığından haberdar olup başvuru yapmalar dahi, süreci yardım almadan sağlıklı bir şekilde yürütmeleri çok olası değildir⁷⁴.

KOBİ yöneticileri, finansal planlama konusunda da genel olarak yetersizdirler⁷⁵. Buna basit bir örnek olarak, “*vade uyumsuzluğu*” olarak bilinen planlama hatasını gösterebiliriz. Kısaca, alacaklarının vadesini, borçlarının vadesinden daha ileriki bir tarihte dolacak şekilde ayarlayan bir KOBİ, borç ödeme kapasitesi bulunmasına rağmen, alacaklıların ödeme taleplerine karşılık veremediği için temerrüde düşmekte, bu genele yayıldığına ise ekonomik varlığı sona erebilmektedir.

KOBİ yöneticilerinin genel olarak tâbi oldukları mevzuat ve karşılıkları bürokratik engellerle başa çıkma konusunda da yetersiz oldukları belirtilmektedir⁷⁶. Bu kapsamda birçok örnek verilebilirse de biz icra hukuku bağlantılı olan önemli bir tanesine yer vereceğiz. Malî sıkıntının dışsal nedenleri arasında gösterilen sebeplerden bir tanesi de yargı sisteminden kaynaklanan gecikmedir. Alacağını, icra takibiyle tahsil etmeye çalışan bir kişinin kendisine atfedilecek bir kusur olmadan, alacağına geç kavuşması, tam kavuşamaması ya da elde ettiği şeyin artık işletme için anlamlı olmaması, ödeme güçlüğü içerisine düşmesine neden olur. Ayrıca KOBİ’lerin, kaynak eksikliği nedeniyle alamadıkları hukukî yardım, yargısal yollara başvurmalarını önlemekte veya bilgisizlik nedeniyle haklarını kaybetmelerine neden olmaktadır. KOBİ yöneticilerinin teknik bilgi eksikliği, yardım almadan nitelikli ve gerçekleştirilebilir bir proje hazırlamalarına ve başvuru yapmalarına da engel olmaktadır⁷⁷.

⁷¹ Akgemci, s. 16.

⁷² ABI, s. 285; UNCITRAL, s. 42; The World Bank, Report, s. 10; Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 100.

⁷³ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 100; Pekcanitez/Erdönmez, s. 1.

⁷⁴ UNCITRAL, s. 42; Taşpınar Ayvaz, s. 84.

⁷⁵ Akgemci, s. 16.

⁷⁶ Akgemci, s. 16.

⁷⁷ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 100.

III. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELER İÇİN FARKLI BİR YENİDEN YAPILANDIRMA USÛLÜ İHTİYACI

Küçük işletmelerin, yukarıda ortaya konulan sorunlar da dikkate alındığında, farklı nedenlerden dolayı, “olağan usûle” başvuramadıkları görülmektedir. Daha çok büyük işletmeleri esas alan, bugün çoğunlukla kabul edilen olağan prosedür, küçük işletmeler için oldukça karmaşık hükümler öngörmekte, yerine getirilmesi zor veya külfetli yükümlülükler yüklemektedir⁷⁸. Küçük işletmeler için farklı bir usûl öngörülmesi ihtiyacı, tek bir usûlün herkesin sorunlarına çözüm olamamasından kaynaklanmaktadır⁷⁹. Esasen aynı durum, yargılamada da “küçük talepler yargılaması” ihtiyacını ortaya çıkarmış, buna ilişkin farklı düzenlemeler veya düzenleme önerileri geliştirilmiştir⁸⁰. Benzer durum, KOBİ’ler bakımından yeniden yapılandırma da karşımıza çıkmaktadır.

Bu konuda, Dünya’da en çok referans gösterilen Amerikan olağan yeniden yapılandırma usûlü olan “Chapter 11” hükümleri, Fortune 500⁸¹ şirketlerine göre tasarlanmış olsa da, bu listede yer alan şirketlerle, deyim yerindeyse mahallemizdeki “bakkal amcayı” aynı usûle tâbi tutması eleştirilmektedir⁸². “Chapter 11’in” küçük işletmelerde işe yaramayan anlayış ve tasarımı ise aslında kusurlu bir tasarım değildir. Büyük şirketlerin sermaye, borç, organizasyon ve ortaklık yapılarının ve tâbi oldukları mevzuat hükümlerinin gerekliliği, “Chapter 11’in” bu şekilde tasarlanmasını zorunlu kılmaktadır⁸³. Ülkemizde ise genel anlamda bir küllî icra hukuku sorunu olduğu, büyük veya küçük işletme farkından önce bu sistem sorununun çözülmesi gerektiği sık sık vurgulanmaktadır⁸⁴. Dolayısıyla ülkemiz bakımından hem genel sistem sorunu hem de büyük-küçük işletmeler bakımından ayırım sorunu, birlikte değerlendirilmelidir. Şayet bir çözüm üretilecekse bunun, baştan bu durum dikkate alınarak yapılmasında yarar olduğu kanaatindeyiz.

⁷⁸ Gurrea-Martínez, s. 49.

⁷⁹ “One size does not fit all”, Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 20.

⁸⁰ Özekes, Muhammet: “Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2009, C. 11, Özel Sayı: Prof. Dr. Bilge Umar’a Armağan, Cilt II, (Öneri), s. 921 vd.

⁸¹ Fortune 500, *Fortune* dergisi tarafından hazırlanan ve yayınlanan yıllık bir listedir. Listede, ABD’deki en yüksek net ciroya sahip 500 kurum sıralanır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Fortune_500.

⁸² Cipriano, s. 146.

⁸³ Cipriano, s. 147.

⁸⁴ Özekes, s. 43 vd.

KOBİ'lerin genel olarak ekonomi içerisindeki önemi, bu işletmelerin de en az büyük işletmeler kadar, küllî icra hukukunun ilgisini hak ettiğini göstermektedir. Küçük işletmeleri neden kurtarmalıyız sorusunun cevabı, büyük işletmelerle aynı sebeplere dayanmaktadır. Burada da işçilerin, tedarikçilerin, müşterilerin, finans sektörünün özetle kamunun ortak menfaati vardır⁸⁵. Aynı kamusal menfaatler küçük işletmeler için de geçerli olmasına rağmen, bu işletmelere, ihtiyaçlarına uygun bir düzenleme yapılmazsa, yeniden yapılandırma hukukuna yüklenen misyon gerçekçi bir şekilde bürünmez ve hatta, taraf tuttuğu bile söylenebilir⁸⁶.

KOBİ'lerin tüm işletmeler arasındaki sayısal üstünlüğü, ödeme güçlüğü neticesinde işletmenin sona ermesinin (teknik olmayan anlamıyla iflâsın) en çok, bu kategorideki işletmelerde görülmesiyle sonuçlanmaktadır⁸⁷. Haliyle, ödeme güçlüğü içindeki işletmeler için öngörülen yeniden yapılandırma yöntemine başvuranların toplam sayısı içerisinde KOBİ'ler, daha büyük bir yer kaplamaktadır⁸⁸.

Avrupa Birliği ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda, küçük işletmeler için ayrı bir usûl bulunmamaktadır⁸⁹. Bunun temel nedeni, bu ülkelerdeki işletmelerin büyük bir çoğunluğunun küçük işletme olması ve zaten mevcut düzenlemelerinin bu işletmelere uygun hükümler içeriyor olmasıdır⁹⁰.

KOBİ'ler kendileri ile aynı sınıflandırma içindeki işletmelerle ve büyük işletmelerle etkileşim halindedirler. Bir KOBİ'nin malî sıkıntısı hızlıca iş yaptığı diğer KOBİ'leri de etkileyebildiği gibi, bir hizmet veya mal tedarik ettikleri büyük işletmelerin de faaliyetlerini olumsuz etkileyebilmektedir⁹¹. Bir KOBİ'nin, faaliyetlerinin kesilmesi veya durması, mal tedarik ettiği büyük işletmenin operasyonlarını sekteye uğratarak, duruma göre bu işletmenin de ödeme güçlüğü içerisine girmesine neden olabilir. Bu nedenle, büyük işletmelerin sağlıklı bir şekilde faaliyetlerine devam edebilmeleri için, KOBİ'lerin malî sıkıntılarıyla, özel olarak ilgilenmek gerekmektedir.

KOBİ'ler için basitleştirilmiş bir usûl ihtiyacı, bu işletmelerin sayısal fazlalığı ve ekonomik önemleri yanında, adalete erişim kapsamında da de-

⁸⁵ **Cipriano**, s. 150.

⁸⁶ **Cipriano**, s. 151.

⁸⁷ **The World Bank**, Report, s. 7; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 20.

⁸⁸ Amerikan 11. Bölüm kapsamında yapılan başvuruların %90'ının küçük işletmelere ait olduğu Japonya'da ise bu oranın %86 ila %96 arasında olduğu tahmin ediliyor. **Anderson**, s. 357; **Blum**, s. 185; **The World Bank**, Report, s. 1.

⁸⁹ **McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen**, s. 209; **Markell**, s. 264.

⁹⁰ **McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen**, s. 209; **Karaaslan**, Gelişmeler, s. 37 vd.

⁹¹ **UNCITRAL**, s. 39.

ğerlendirilmesi gereken bir konudur⁹². Bu kapsamda sadece yeniden yapılandırma yöntemi açısından değil, genel olarak yargılama faaliyetleri açısından da basitleştirilmiş bir usûl ihtiyacı mevcuttur⁹³. Özetle, çözümü basit sorunların, karmaşık usûllere tâbi olmaması gerektiğini söyleyebiliriz.

IV. BASİTLEŞTİRİLMİŞ YENİDEN YAPILANDIRMA USÛLÜ

A. Genel Olarak

Küçük işletmelerin yeniden yapılandırma ihtiyaçlarına uygun bir yapı oluşturma konusunda temelde iki tercih olduğu görülmektedir. Buna göre ya ayrı bir usûl oluşturulmakta ya da mevcut usûle, özel düzenlemeler getirilmektedir⁹⁴. İkinci yöntem tercih edildiğinde, hem mevcut usûldeki bazı hükümlerden küçük işletmeler muaf tutulmakta hem de ihtiyaca uygun sadece bunlara uygulanacak özel hükümlere yer verilmektedir. Her iki tercihte ise ortak olan hususlar, yargısal sürecin daha ucuz, daha basit ve daha hızlı sonuçlanır hale getirilmesidir⁹⁵. Olağan yeniden yapılandırma hükümleri, KOBİ'lere uygulandığında ortaya çıkan olumsuz sonuçlar, bu hükümlerin çok fazla aşama ve işlem içermesi, bunların sayıca fazlalığından dolayı da yeniden yapılandırma maliyetinin artması olarak özetlenebilir. Bu sorunların giderilmesi kapsamında, başvuru aşamasından tasdik sürecine kadar yapılan işlemlerin azaltılması, bazı aşamaların birleştirilmesi ve sürelerin kısaltılması yoluna gidilmektedir⁹⁶. Bir başka deyişle, olağan usûlün “seyreltilmesi” suretiyle KOBİ'lerin malî sıkıntılarına çözüm aranmaktadır. İcra ve İflas

⁹² **Özbek**, Mustafa Serdar: “Avrupa Konseyince Adalet Hizmetlerinin Etkinliğinin Artırılması İçin Öngörülen Tedbirler”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2006, C. 55, S. 1, s. 213-214.

⁹³ **Yıldırım**, M. Kâmil/**Gül**, Mehmet Akif: ““Küçük Uyuşmazlıkların (Small Claims)” Kendine Özgü Bir Prosedür Dâhilinde Çözümlemesine İlişkin Düşünceler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 27, S. 2, Aralık 2021, s. 1339-1340; **Özbek**, s. 212.

⁹⁴ **Gurrea-Martínez**, s. 51; Amerikan hukukunda 1990'lı yıllarda küçük işletmeler için ayrı bir “chapter 10” oluşturulması planlanmış, ancak yapılacak değişikliklerin az olması nedeniyle, ayrı bir bölüm oluşturmak yerine mevcut hükümlere muafiyet ve ekleme yapılmasının kanun yapma tekniği açısından daha uygun olduğu gerekçesiyle karşı çıkmıştır. **Blum**, s. 209-210; **Carlson/Hayes**, s. 645; **The World Bank**, s. 29; **UNCITRAL**, s. 43; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 7.

⁹⁵ **Gurrea-Martínez**, s. 52; **ABI**, s. 290.

⁹⁶ **Gurrea-Martínez**, s. 52; **Blum**, s. 186; **Markell**, s. 265; **The World Bank**, Report, s. 23.

Kanunu'nda 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler kapsamında, konkordato mühletinin toplam beş ay olarak belirlenmesine, konkordatoyu küçük işletmeler bakımından uygulanamaz hale getirdiği eleştirisi yöneltilmişti⁹⁷. 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler, konkordato mühletinin azamî 23 aya kadar verilebilmesini sağlamış (m. 287/4; 289/3,5), tasdik yargılamasının kesin mühlet içerisinde tamamlanmasının mümkün olmadığı hallerde mühletin etkilerinin 6 ay daha devamına karar verilebileceğini düzenlemiş (m. 304/2), ayrıca konkordato projesinde, konkordatonun tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hale geleceği kararlaştırılmışsa, istisnalar saklı kalmak kaydıyla mühletin etkilerinin konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar devam edebileceğini öngörmüştür (m. 308/c).

Ancak bulunan çözümlerin çok da uygun olduğu söylenemez. Küçük işletmeler için zorluk çıkararak bu hükümler, olağan yeniden yapılandırma yönteminde önemli fonksiyonları yerine getirmektedir. Bunlara genel olarak usûli birtakım formaliteler olarak bakılmaması gerekir⁹⁸. Bunların bir kısmı hak ihlallerini önleyici düzenlemelerken, bir kısmı iyileştirmeyi mümkün kılan hükümlerdir. Olağan yeniden yapılandırma yönteminin bile meşruiyeti halen tartışma konusu iken, küçük işletmelerin hayatta kalması için daha kolaylaştırıcı bir yapının oluşturulması düşüncesini, gerçekçi ve meşru bir hukukî zemine oturtmak bu tercihler karşısında zorlaşmaktadır.

Basitleştirilmiş usûlde, sürecin, başından sonuna kadar mahkemede yürütülmesinin bir zorunluluk arzetmediği, bazı ülkelerin küçük işletmelerin yeniden yapılandırılmasını, bağımsız bir otoriteye bıraktığı ifade edilmektedir⁹⁹.

Öğretide *Gurrea-Martínez*, küçük işletmeler için ayrı bir yeniden yapılandırma yöntemine başvurulmasından önce, mahkeme dışı bir sürecin denenmesi ve başarılı olunmadığı takdirde yargısal usûlün denenmesi gerektiğini önermektedir¹⁰⁰. Yazara göre, alacaklı sayısının az olduğu bu dosyalarda, müzakere etmek daha kolay olacağı için uzlaşma sağlanırsa, borçlu, hem zamandan hem de masraftan tasarruf edecektir. Yargı dışı yöntemlerle sağlanan uzlaşmaya resmîyet kazandırılmak istenirse, sadece tasdik için mahkemeye başvurulabilecektir. Bununla aynı zamanda tüm sürecin baştan

⁹⁷ Pekcantez/Erdönmez, s. 3.

⁹⁸ Blum, s. 186.

⁹⁹ UNCITRAL, s. 54.

¹⁰⁰ *Gurrea-Martínez*, s. 52-54; Aynı yönde *The World Bank*, s. viii; *The World Bank Report*, s. 24.

sona mahkemede sürdürülmesinin getireceği iş yükünden de kurtulunacağı için, çözüm, yargı sistemi açısından da avantajlıdır¹⁰¹.

Olağan usûlde, belirli bazı işlem ve aşamaların gerçekleştirilmesi için öngörülmüş bir süre sınırı ya bulunmamakta ya da varsa bu usûlün karmaşıklığına karşılık verecek uzunlukta tutulmaktadır. Basitleştirilmiş usûlde ise, olağan usûlde bulunmayan, işlem/aşama süresi getirilmekte, mevcut olan süreler ise kısaltılmaktadır. Basitleştirilmiş usûldeki kısa sürelere uyulmamasının yaptırımını ise genel olarak başvurunun reddi veya külli tasfiyeye dönüştürülmesi olarak öngörülmektedir. Basitleştirilmiş usûlde, süreler uyulmamasına bağlanan sonuçlar, borçlunun kendisinden kaynaklanmayan veya yetersizliği nedeniyle erken aşamada süreçten çıkarılmasına sebep olduğu için eleştirilmektedir¹⁰².

Basitleştirilmiş usûlün karakteristik özelliklerinden bir tanesi de sürece başvururken ve süreç içerisinde borçludan sunması beklenen belgelerin azaltılmasıdır¹⁰³. Bu anlamda belgelerin/raporların azaltılması tercihi, süreç maliyetlerini önemli ölçüde azaltacaktır. Ancak, sadece borçlunun sağlayabileceği bu bilgiler olmadan, sağlıklı bir yeniden yapılandırma süreci yürütülemeyeceğinden belirli bazı konularda bilgi verme/rapor sunma yükümlülüğünün getirilmesi zorunluluktur. Burada KOBİ'lerin durumu göz önünde tutularak makul bir çözümün üretilmesi gerekmektedir¹⁰⁴. Basitleştirilmiş usûlün ucuzlaştırılması için getirilen çözümlerden bir tanesi de süreç içerisinde bilirkişi incelemesine mümkün olduğunca az başvurulmasının sağlanmasıdır¹⁰⁵.

Basitleştirilmiş usûlde sürecin kısa sürmesi için getirilen önerilerden bir tanesi de süreç içerisinde alınan kararların ve yapılan işlemlerin kanun yolu denetimini sınırlandırmaktır. Bu kapsamda özellikle mahkemenin vermiş olduğu kararların kanun yolu denetiminin, izne tâbi olması gerektiği tavsiye edilmektedir¹⁰⁶.

---

¹⁰¹ **Gurrea-Martínez**, s. 54.

¹⁰² **Blum**, s. 221.

¹⁰³ **Gurrea-Martínez**, s. 55-56; **Blum**, s. 201.

¹⁰⁴ **Blum**, s. 221.

¹⁰⁵ **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 51.

¹⁰⁶ **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 48; **Yıldırım/Gül**, s. 1338; Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Akkaya**, Tolga: "Temyize Başvuru Hakkının Sınırlandırılması ve İzne Bağlı Temyiz Sistemi", Halûk Konuralp Anısına Armağan, C. 1, Ankara 2009, s. 65-101.

KOBİ'lerin yeniden yapılandırmasında, basitleştirilmiş bir usûlün yanında, bu tarz borçlular için yapılabilecek başka şeyler de bulunmaktadır. Bunlar, önemsiz olmamakla birlikte yargısal bir faaliyetin inceleme alanı dışında kalmaktadırlar. İşlevsel bir süreç tasarımı için KOBİ'lerin finansal okuryazarlığının artırılması, ekonomik durumuna uygun borçlanmayı nasıl gerçekleştirebileceği, işe yarar finansal raporlamanın nasıl yapılacağı gibi konularda, eğitim ve danışmanlık hizmeti, genel bir uygulama olarak yargısal süreç dışında mevcut olmalıdır.

B. Basitleştirilmiş Usûlden Yararlanabilecek Borçlular

Bu usûle başvuracak borçluların nasıl seçileceği konusunda, işletmenin geliri, bağlı çalışan sayısı, işlem hacmi, faaliyetlerinin yayılma alanı, varlık ve yükümlülüklerinin büyüklüğü gibi sayısal kriterlerin esas alınması, yaygın bir tercihtir. Söz konusu kriterlerin ise kümülatif bir şekilde uygulanmaması, tek bir kriter esas alınarak mümkün olan çok sayıda borçlunun basitleştirilmiş usûlden yararlandırılması tavsiye edilmektedir. Belirlemede kullanılan kriter sayısı arttırıldıkça, kapsama girebilecek işletmeler de azalmaktadır. Keza, kullanılan kriterin rakamsal büyüklüğü de arttıkça, o gruptaki işletme sayısı azalmaktadır. Kapsama dahil edilecek işletmeler için yukarıdaki kriterler kümülatif bir şekilde uygulandığında, süreç, daha başında karmaşık hale gelmektedir. Borçlunun kriterleri sağlayıp sağlamadığı çekişme yaratmakta ve mahkemeye fazladan iş yükü çıkarmaktadır¹⁰⁷. Ayrıca sürece girişi de zorlaştırdığından tavsiye edilen bir uygulama değildir¹⁰⁸. Borçlunun, "basitleştirilmiş usûle" tabi olmaması gerektiği itirazı ve incelemesi, hem süreci geciktirecek hem de fazladan masraf çıkaracaktır. Ancak, sürece girişin çok kolay olması da sistemi istismara açık hale getirecektir.

Amerikan hukukunda, küçük işletmenin belirlenmesinde, en verimli yöntem olduğu kabul edilen, yükümlülük bazlı (liabilities-based) bir kriter kullanılmaktadır¹⁰⁹. Buna göre, ticarî bir faaliyette bulunan bir borçlunun, teminatlı ve teminatsız, çekişmesiz ve likit borçlarının toplamı¹¹⁰ 2,5 milyon Amerikan Doları'nın altında ise, bu işletme Kanun'a göre küçük işletme sayılmaktadır. İşletmenin borç miktarına göre belirleme yapan diğer ülkelerden Yunanistan'da bu sınır 100.000 Euro, Fransa'da 750.000 Euro ve İspanya'da

¹⁰⁷ UNCITRAL, s. 43, 82.

¹⁰⁸ UNCITRAL, s. 43.

¹⁰⁹ McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen, s. 209; Blum, s. 189.

¹¹⁰ Bu tutar her sene yeniden değerlendirilme esasına göre değişmektedir.

5 milyon Euro olarak belirlenmiştir¹¹¹. Yükümlülükleri, kanunda belirtilen parasal sınırı aşan borçlular, küçük işletmeler için öngörülen hükümlerden yararlanamazlar¹¹².

Amerikan hukukunda, yükümlülük bazlı kriter dışında diğer unsurlara ilişkin kriter belirlenmesi veya bunların bir karmasının kriter olarak belirlenmesi teklifi, reform komisyonunca uygun bulunmamıştır¹¹³. Komisyona göre yükümlülüğün boyutu karmaşıklığı da belirlediğinden, bu miktarın altında kalan dosyaların çok karmaşık olmayacağı kanaatine varılmıştır¹¹⁴. Diğer unsurların kriter olarak belirlenmesi halinde, somut olay üzerinde, kriterin sağlanıp sağlanmadığı konusunda ihtilaf çıkacağı ve bunun çözümü-
nün yaratacağı karmaşıklığın istenmemesi ağır basmıştır¹¹⁵.

Bununla birlikte 2,5 milyon dolarlık sınırın az olduğu, borçları bu miktarı aşan borçluların da kolaylaştırılmış hükümlere uygun olduğu dile getirilmiştir¹¹⁶. Üst sınırın 5 milyona çıkarılması önerilse de bu durumda kapsama giren işletme sayısı çok artacağı ve kolaylaştırılmış usulde alacaklı hakimiyeti sınırlı olduğundan, çok fazla alacaklının mağdur olacağı endişesi önerinin reddine neden olmuştur¹¹⁷. Ayrıca parasal sınırın artırılması halinde kapsamdaki işletme sayısı arttığından, küçük işletmeler için yeniden yapılandırma yöntemi, istisna değil kural haline gelmektedir¹¹⁸.

Yeniden yapılandırmanın başarısında (iyileştirmenin finansmanında), yabancı kaynağa erişim çok önemli bir unsurdur. KOBİ'lerin genel olarak yabancı kaynağa erişim güçlükleri ve ihtiyaç duydukları finansmanı iç kaynaklardan çoğunlukla sağlayamadıkları dikkate alındığında, bu işletmelerin kurtarılması için gerekli kaynak devlet desteği ile sağlanabilir¹¹⁹. Basitleştirilmiş usüle tabi olacak borçlular, rakamsal büyüklüğe göre seçilecek ise, kanaatimizce, Kredi Garanti Fonu, KOSGEB gibi bünyesinde KOBİ'lere destek sağlayan yapıların esas aldığı kriterlerle eş veya uyumlu olanlar tercih

¹¹¹ McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen, s. 212.

¹¹² Anderson, s. 378.

¹¹³ Blum, s. 189.

¹¹⁴ Blum, s. 189.

¹¹⁵ Blum, s. 189.

¹¹⁶ Blum, s. 189.

¹¹⁷ Blum, s. 190.

¹¹⁸ Lawless, s. 589.

¹¹⁹ Akgemci, s. 31-32.

edilmelidir¹²⁰. Bu kapsamda, “*yeniden yapılandırma kredisi*” adı altında yeni bir finansal ürün geliştirilmesi düşünülebilir.

Dünya Bankası, küçük işletmeler için öngörülecek rejimde, ayırımın parasal sınırla yapılmaması gerektiğini, burada olağan usülle basitleştirilmiş usûl arasındaki farkın “karmaşıklık” (complexity) kriterine göre belirlenmesi gerektiğini dile getirmektedir¹²¹. Çünkü “küçük işletmenin” borç toplamı, parasal sınırı aşsa bile, borç yapısı, organizasyonu, alacaklı sayısı, içinde bulunduğu malî sıkıntı ve bunun çözülmesi büyük işletmelerdeki gibi “karmaşık” olmayabilir¹²². Bu nedenle de borç miktarı, işçi sayısı gibi rakamsal büyüklüklerin kriter olarak kullanılması, doğru bir tercih olmayabilir. Ayrıca, yeniden yapılandırmadan yararlanmak isteyen işletmeleri, borç miktarı bakımından birbirinden ayıran parasal sınırın getirdiği ayrımcılığı da açıklamak zorlaşmaktadır¹²³. Parasal sınırın biraz üstünde kalan bir işletme, daha çetrefilli ve pahalı hükümlere tabi olurken, sınırın altında kalan bir işletme için hazırlanan kolaylaştırıcı usûl, haksız bir rekabet ortamı oluşturacaktır. Burada asıl sorun, belirlenen limitin biraz üzerinde kalan işletmelerin, kolaylaştırılmış hükümlerden yararlanmak için “sınırları zorlamaya” çalışacak olmalarıdır. Kapsama girebilmek için işletmenin malî bilgilerini manipüle etmeye çalışacak, daha sürece başvuru aşamasında iyiniyet ve dürüstlüğünden şüphe edilmesi için uygun zemin oluşturacaktır. Bunun yanında, yapmış olduğu bu manipülasyonun gerçekliğinin tespiti ve yaptırma bağlanması için yargıyı meşgul edecek, öte yandan yeniden yapılandırma şansını yitirecek ve büyük bir ihtimalle de işletmenin sona ermesine neden olacaktır.

Basitleştirilmiş usûl için ister rakamsal büyüklükler isterse de karmaşıklık kriteri tercih edilsin, her iki durumda da kesişim kümesinde ayrı bir tüzel kişiliği olan ve olmayan işletmeler yer alacaktır. Basitleştirilmiş yeniden yapılandırma usûlünün tüzel kişiliği bulunan işletmeler için mi, yoksa gerçek kişiler için mi tasarlanması gerektiği önemli bir sorundur. Bu anlamda basitleştirilmiş usûle tâbi olacak kişileri UNCITRAL, üç grup altında toplamıştır¹²⁴. Buna göre ilk grupta *esnaf işletmeleri* yer almaktadır. Bunlar arızî bir şekilde değil düzenli olarak ekonomik faaliyet içerisinde oldukları için

¹²⁰ Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinde, yıllık çalışan sayısı ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosunun parasal tutarı şeklinde, iki kriterin birlikte sağlanması esas alınmıştır (Yön. m. 5).

¹²¹ **The World Bank**, s. 18.

¹²² **The World Bank**, s. 27.

¹²³ **Blum**, s. 186.

¹²⁴ **UNCITRAL**, s. 46-47.

Maaşlı çalışmayan, girişimci (entrepreneur) gerçek kişiler, bu kapsamdadırlar. İkinci grupta, *Sınırsız Sorumlu KOBİ*'ler yer almaktadır. Bunlar, ayrı bir tüzel kişiliğinin olması önem arz etmeksizin üyelerinin, ortaklarının işletmenin borçlarından şahsî malvarlıkları ile sınırsız sorumlu olduğu işletmelerdir. Üçüncü grupta ise, *Sınırlı Sorumlu KOBİ*'ler yer alır. Yine bunların da ayrı bir tüzel kişiliğinin olması önem arz etmez. Bu gruptaki işletmelerin ise borçlarından, ortakların şahsî malvarlıkları ile sorumluluğu ya yoktur ya da sınırlıdır. *UNCITRAL*, basitleştirilmiş usûlün tüzel kişi - gerçek kişi ayrımı yapmadan geniş bir kapsamının olması gerektiğini savunmaktadır. Bunun temel gerekçesi ise yeniden yapılandırma açısından, sorunların ve çözümlerin büyük oranda aynı olması olarak gösterilmektedir¹²⁵. *Dünya Bankası* da benzer gerekçelerle, basitleştirilmiş usûle tâbi borçlunun, tüzel kişiliğinin bulunmasının bir önem arz etmemesi gerektiğini, bu işletmelerin tüzel kişiliğinin bulunmasının, yeniden yapılandırılmalarını daha karmaşık hale getirmediğini vurgulamaktadır¹²⁶.

Buradaki sorunun temelinde, esnaf işletmeleri ve sınırsız sorumlu KOBİ'lerde şahsî - ticarî borçlar ile şahsî - işletme malvarlığının birbirine karışması yatmaktadır¹²⁷. KOBİ'lere özgü bir yeniden yapılandırma usûlünde borçları ve malvarlığı unsurlarını birbirinden ayırmak çok zor veya imkânsız olacak, bunun da ötesinde en baştan kaçınılmaya çalışılan karmaşıklığı, olağan usûlden daha da büyük bir boyuta taşıyacaktı¹²⁸. Borçlunun şahsî borçları için başvurabileceği başka bir küllî icra yöntemi (tüketici iflâsı) bulunan ülkelerde, prosedürlerin çakışması sorunu ile de karşılaşılmaktadır.

KOBİ'lere ilişkin düzenlemelerde, hukukî statü ve tüzel kişiliğe bakılmadan "*işletme*" kavramının ön plana çıkarıldığını görmekteyiz¹²⁹. Yönetmeliğin dördüncü maddesinde, işletme, "*Yasal statüsü ne olursa olsun, bir veya birden çok gerçek veya tüzel kişiye ait olup bir ekonomik faaliyette bu-*

¹²⁵ *UNCITRAL*, s. 50.

¹²⁶ *The World Bank*, s. 26.

¹²⁷ *The World Bank*, Report, s. 15; Bu anlamda KOBİ malik-yöneticilerinin rizikoları sadece sermayeyi kaybetmekle sınırlı olmayıp kişisel varlıklarını da kapsar. *Tümer*, s. 66.

¹²⁸ *UNCITRAL*, s. 51.

¹²⁹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda da "*işletme*" kavramının ön plana çıkarıldığı, tek pay sahipli anonim ve tek ortaklı limited şirket düzenlemeleri ile genel olarak limited şirkete ilişkin düzenlemelerin, KOBİ'ler göz önünde bulundurularak hazırlandığı belirtilmektedir. *Tekinalp*, Ünal: "Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek", *BATİDER*, Y. 2008, C. XXIV, S. 3, s. 6; *Özkorkut*, s. 152-153.

lunan birimleri veya girişimleri... ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Yeniden yapılandırma hukuku açısından da iyileştirme/kurtarmanın sujesi tüzel kişilik veya malik-yönetici değil, işletmenin kendisidir. Bu anlamda “işletme”, ön plana çıkarıldığı için iyileştirmenin, mevcut maliklerin elinde gerçekleştirilmesinin zorunlu olmadığı anlayışı esastır.

Öğretide *Baird*, esnaf işletmesi olarak faaliyet gösteren mikro işletmelerin malî sıkıntılarının çözümünün, yeniden yapılandırma ile ilgisi olmadığını belirtmektedir¹³⁰. Yazara göre bu işletmeler, çoğunlukla bir meslek erbabı olan malik-yöneticinin, şahsî etrafında şekillenir, bu işletmelerde beşerî sermaye dışında bir değer bulunmamaktadır ve işletmenin borçlarından, bu kişi, şahsî malvarlığı ile sorumludur¹³¹. İşletmenin, bir “*going concern*” değeri olmadığı gibi, işletmeye özgülünen unsurların parça satışından da kayda değer bir getiri beklenmez¹³². Bu nedenle olağan yeniden yapılandırma içerisinde yaygın olarak kullanılan, işletmenin devri veya varlık satışlarından elde edilen tutarla borç ödenmesi/ iyileştirme finansmanının sağlanması gibi araçların kullanılması, esnaf işletmelerinde mümkün değildir. Bu işletmelerin varlıkları da faaliyetin devamı ve kendisi ile ailesinin geçimi için gerekli olan unsurlardan oluştuğundan haczedilmezlik kuralları, öncelikle uygulanır. Yine bu tarz işletmelerin, bağlı çalışanı ya yoktur ya da çok azdır. Bu nedenle de olağan yeniden yapılandırmanın önemli bir fazileti olan, istihdamın korunmasından da bahsedemeyiz¹³³. Bu tarz küçük esnaf işletmelerinin kurtarılmasından değil, sayısı milyonları bulan, ekonomik bir faaliyet içindeki kişilerin, ekonomik ilişkilerinin düzenlenmesinden bahsetmek gerekir¹³⁴. Bu tarz işletmeler, yeniden yapılandırma yöntemine, iyileşmek için değil, yöntemin sağladığı, takip yasağı ve susturma hakkı ile yükümlülüklerini hafifletmek için başvurumaktadırlar¹³⁵.

C. Başvuru ve Uygulanacak Usûl

1. Başvuru Aşaması

Büyük işletmeler için öngörülen ve süreçten yararlanmaya uygun olup olmadığının tespitinde kullanılan, malî durumun belirli bir ölçüde bozulmuş

¹³⁰ **Baird**, Douglas G.: “The New Face of Chapter 11”, American Bankruptcy Institute Law Review, Y. 2004, V. 12, No. 1, s. 85 vd.

¹³¹ **Baird**, s. 86-87; **Baird/Morrison**, s. 2311.

¹³² **Baird/Morrison**, s. 2311.

¹³³ **Baird**, s. 92.

¹³⁴ **Baird**, s. 87; **Baird/Morrison**, s. 2318.

¹³⁵ **Baird/Morrison**, s. 2349.

olmasının aranması, küçük işletmelerde özel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Aranan düzeyde bozulma gerçekleştiğinde, iyileştirme neredeyse imkânsız hale geldiğinden küçük işletmeler bakımından borç ödeyememe tehdidinin bulunması, sürecin başlatılabilmesi için yeterli sayılması gerektiği ifade edilmektedir¹³⁶. Bununla birlikte, yeniden yapılandırma yöntemini başlatabilmek için, büyük işletmelerde de ileri düzeyde bozulmanın aranması, bu şirketlerin de iyileştirilmesini zorlaştırdığından, sürece giriş eşiğinin, ölçeğine bakılmaksızın tüm borçlular bakımından alçaltılması güncel bir eğilimdir.

Yeniden yapılandırma sürecine başvurabilmek için malî durumun ileri düzeyde bozulmasını arayan sistemlerin genel sorunu, işletmenin kurtarılabilir aşamayı geçene kadar sürecin sağladığı korumadan yararlandırmamasıdır. Bu soruna getirilen çözüm ise borca batıklığı bir eşik olarak kabul etmekten vazgeçip, borç ödeyememe tehdidi altında bulunan borçlunun, süreci başlatabilmesine izin vermek olmuştur. Bunun genel olarak olumlu bir gelişme olduğu kabul edilse de süreci başlatabilmek ve takip yasağının (otomatik durma) sağladığı korumadan yararlanmak, işletmenin içinde bulunduğu sıkıntıyı, birden ortadan kaldırmamaktadır¹³⁷. Borçlu, mucizevî bir şekilde, hatalarını eksiksiz ve doğru bir şekilde kavrayıp başvuru anından itibaren düzeltse de ihtiyaç duyduğu alacaklı güvenini yeniden tesis etmesi, uzun zaman almaktadır. Borçluya güven duyulmaması, birçok başvurunun başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmakta, yeniden yapılandırma süreci ise sadece kaçınılmaz olan tasfiyeyi ertelemekten başka bir işe, yaramamaktadır¹³⁸. Borçlunun ihtiyaç duyduğu güveni sağlamanın en etkili yolu ise alacaklıların süreç içerisinde aktif bir şekilde yer alarak değişimi ve çabayı ilk elden gözlemlemeleridir¹³⁹. Bunun ise alacaklı ilgisizliği nedeniyle uygulamada gerçekleşmediğini daha önce belirtmiştik.

Küçük işletmelerin kaynak sorununun, malî sıkıntıya dayanma güçlerini azalttığını veya ortadan kaldırdığından bahsetmiştik. Bu nedenle, basitleştirilmiş usûlde, otomatik durma ile sağlanan korumanın, mahkeme kararına kadar ertelenmemesi, başvuru anı ile birlikte sağlanması gerektiği kabul edilmektedir. Yine aynı sebepten dolayı, başvurunun gecikmesine neden

¹³⁶ Anderson, s. 362, 367.

¹³⁷ Blum, s. 198.

¹³⁸ Blum, s. 199.

¹³⁹ Blum, s. 199-200.

olabilecek engeller kaldırılmalı, borçlu, malî sıkıntının ilk göstergeleri ile birlikte başvuruya teşvik edilmelidir.¹⁴⁰

Büyük işletmeler bakımından, alelade bir başvurunun ciddiyetsiz kabul edilmesi, başvuru ile birlikte birçok belgenin, raporun ve hatta iyileştirme projesinin sunulması zorunlulukları, küçük işletmelerde aranmamalıdır. Bu nedenle, başlangıçta taleple birlikte sürecin başlatılması, gerekli bilgi ve belgelerin daha sonra sunulması esas kabul edilmelidir. Kobilerin bilgisiz ve tecrübesiz yöneticilerinin, genel olarak başvuru belgelerini tek başlarına hazırlayamayacakları için böyle bir tercih, makul sayılmalıdır. Alternatif olarak, eğer kurumsal bir yapı oluşturulması mümkün ise, başvuruya eklenecek belgelerin sunulması zorunluluğu, bu aşamada borçlunun ilgili yapıdan ücretsiz bir yardım olarak belgeleri hazırlaması şartıyla muhafaza edilebilir.

Konkordato düzenlemelerini yenileyen 7101 sayılı Kanun değişiklikleri kapsamında küçük işletmelerin, konkordato başvurularına “...*konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu gösteren finansal analiz raporları...*” eklemek zorunda olmadıkları düzenlenmişti¹⁴¹. Küçük işletmelerin finansal analiz raporu sunmaktan muaf tutulmaları öğretilmiş ve eleştirilmiştir. Böyle bir rapor sunma zorunluluğunun başvuru borçluya yüklediği masrafların, bu işletmeler tarafından çoğunlukla karşılanamayacak olmaları ve bu nedenle de başvuru yapmaktan kaçınacak olmaları, muafiyetin temel gerekçesi olarak görülmektedir¹⁴². Ancak, küçük işletmelerin toplam işletme sayısı içindeki oranı dikkate alındığında, yapılan başvuruların çoğunluğunun, bağımsız dış denetimden geçmeden sunulan belgeler içereceği, bunun da alacaklılar bakımından önemli bir risk oluştu-

¹⁴⁰ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 33.

¹⁴¹ Bu düzenlemenin amacının küçük işletmeler için başvurunun pahalılaşmasının önlenmesi ve başvurudan imtina etmelerinin önlenmesi olduğu hakkında bkz. Öztekin, Selçuk: “Öztek-Konkordato Şerhi, m. 286”, Yeni Konkordato Hukuku (içinde), Ed. Prof. Dr. Selçuk Öztekin, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, m. 286, No. 20; Söz konusu hüküm kapsamında alınacak raporun niteliğinin 7155 sayılı Kanun ile değiştirilmesinin, başvuruyu zorlaştırmaktan başka bir işe yaramadığı hakkında bkz. Atalay, s. 6; Şahin, Çağatay Serdar: Amerikan Hukuku İle Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 116-117.

¹⁴² Pekcanitez/Erdönmez, s. 24; Kayhan, s. 76; Bağımsız Denetim Standartları ve Güvence Denetim Standartlarına uygun raporlar, hazırlanması uzun süren ve elde etmesi oldukça pahalı olan belgelerdir. Sarısözen, s. 190; Yazara göre, 286. maddenin 1. fıkrasının d bendi kapsamında eklenmesi gereken karşılaştırma tablosu, bu madde kapsamında sunulacak belgeler arasında hazırlanması en zor olandır. Sarısözen, s. 174. Çok fazla değişikliğe bağlı olması ve nitelikli tahminleri gerektirmesi nedeniyle yazarın bu rapor hakkındaki tespitine katılmaktayız.

racağı dile getirilmiştir¹⁴³. İcra ve İflâs Kanunu'nun 286. maddesinde küçük işletmeler bakımından düzenlenen muafiyet, 7155 sayılı Kanun¹⁴⁴ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu, belge ve denetim raporu sunma zorunlulukları, alacaklıların, komiserin ve mahkemenin yapacağı değerlendirmeler ve alacağı kararların objektif bir temele dayandırılmasına hizmet edecektir¹⁴⁵. Küçük işletmelerin rapor sunmaktan muaf tutulmasının mühletin şartları bakımından başvurucular arasında eşitliğe aykırı bir durum da yarattığı dile getirilmektedir¹⁴⁶. Bununla birlikte basitleştirilmiş usûle tâbi borçluların bağımsız denetim raporu sunma zorunluluğundan muaf tutulması gerektiği önerilmektedir¹⁴⁷. Kanaatimizce, KOBİ'ler bakımından başvuruyu kolaylaştırmak adına söz konusu finansal raporların, başvuruya eklenmesi gereken zorunlu belgeler olarak sayılmaması, ancak ilgililerin değerlendirmelerine esas alacakları bu nitelikteki belgelerin, başvurudan sonra, komiserin yardımı ile hazırlayıp, projenin oylanmasından önce dosyaya sunulması, daha uygun bir tercih olacaktır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi küçük işletmelerin olağan zamanda kayıt tutmak zorunda olmamaları veya zorunda olanların bu yükümlülüklerini çeşitli sebeplerden ötürü yerine getirmemeleri, başvuru aşamasında bu kayıtlardan üretilen finansal bilgilerin oluşturulmasını da imkânsızlaştırmakta/zorlaştırmaktadır.

¹⁴³ **Pekcanitez/Erdönmez**, s. 21; **Sarisözen**, s. 152-153; Söz konusu endişe, iflasın ertelenmesi uygulamasının olumsuz tecrübeleri karşısında ülkemiz açısından makul karşılanabilir. İflas erteleme uygulamasının ciddiyetsiz, yetersiz, belirsiz bilgi ve belgeler ışığında yürütülmüş olması, kanun koyucuyu konkordato prosedüründe daha detaylı düzenlemeler yapmaya sevk etmiştir. Bu kapsamda İcra ve İflâs Kanunu'nun 286. maddesi ve bu maddenin son fıkrası uyarınca konunun detaylarını düzenlemek amacıyla çıkarılan *Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik* (R.G. 30.01.2019, s. 30671) ile konkordato, daha işlevsel hale getirilmek istenmiştir. Ancak iyiniyetli ve gerekli bu yaklaşım, maalesef başvuru masraflarının artmasına neden olmuştur. Bununla birlikte Yönetmeliğin 5. maddesinin iflâsa tâbi olmayan borçlular için başvuruya eklenmesi gereken belgeleri sayıca azaltması olumlu karşılanmalıdır, **Sarisözen**, s. 183; **Öztek**, *Öztek- Konkordato Şerhi*, m. 286, No. 20c; **Özkes**, s. 64.

¹⁴⁴ “Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun”, R.G. 19.12.2018, S. 30630, m. 26.

¹⁴⁵ **Kayıhan**, s. 69.

¹⁴⁶ **Pekcanitez/Erdönmez**, s. 24.

¹⁴⁷ **Atalay**, s. 4-5, Yazar, borçlunun bağımsız denetim raporu alabilmek için yaptığı hazırlıkların, özellikle finans kesiminde neden olduğu paniğe dikkat çekmekte, iyileştirilebilir işletmelerin bu panik nedeniyle sona erdirilme riskine haklı olarak vurgu yapmaktadır.

Yargısal bir yola başvurulduğunda kural, önceden belirlenmiş bazı giderlerin başvuru tarafından peşin olarak ödenmesidir. Küçük işletmelerin kaynak sıkıntılarının bu giderleri peşin olarak ödemesine haliyle de başvuru yapmalarına engel olduğu bir gerçektir. Bazı ülkelerin, peşin olarak yatırılması gereken bu giderlerle, süreç içerisinde ortaya çıkacak olağan, öngörülebilir bazı masrafların borçlu tarafından karşılanamayacak olduğunun anlaşıldığı durumlarda, başvuruyu reddettikleri belirtilmektedir¹⁴⁸. Bu soruna, yargılama giderlerinin peşin olarak ödenmesi kuralının küçük işletmeler bakımından terk edilmesi, bu tutarların, borçlunun ödeme planı çerçevesinde, zamana yaygın olarak taksitle ödeyebilmesine imkân tanınması çözüm olarak önerilmektedir¹⁴⁹. Yine başvuru aşamasında asgari bir ödeme tutarı teklif etmeyen borçluların da sürece alınmadıkları ifade edilmektedir¹⁵⁰. Bu uygulamanın da genel olarak doğru olmadığı kabul edilmektedir.

2. Ön İnceleme ve Eleme

Yeniden yapılandırma yönteminin en önemli sorunlarının başında, işletmenin iyileştirilebilir olup olmadığının düzgün bir şekilde incelenmemesi gelmektedir. Bu nedenle de yöntem, çoğunlukla kaçınılmaz olan iflâsı geciktirmek için kullanılmaktadır¹⁵¹. Amerikan "Chapter 11" usûlüne yöneltilen eleştirilerin başında, daha başvuru aşamasında ölü olan işletmelerin (dead on arrival), gereksiz yere süreçte tutulması gelmektedir¹⁵². Tüm yeniden yapılandırma uygulamalarında, borçlunun iyileştirilme ihtimalinin varlığı, sürecin mümkün olan en erken aşamasında değerlendirilmeli, yaşayabilir olan işletmelerin kurtarılması, diğerlerinin tasfiye edilmesine karar verilmelidir¹⁵³. Amerikan hukukunda iyileştirilebilirlik, süreç başladıktan sonra kontrol edilmekte, Japonya'da ise ülkemiz konkordato uygulamasında olduğu gibi süreç başlatılmadan önce değerlendirilmektedir¹⁵⁴. İşletmenin yaşayabilir olup olmadığının tespitinin, sürecin ilerleyen aşamalarına bırakıl-

¹⁴⁸ UNCITRAL, s. 42.

¹⁴⁹ UNCITRAL, s. 66.

¹⁵⁰ UNCITRAL, s. 42.

¹⁵¹ ABI, s. 285; Taşpınar Ayyaz, s. 83.

¹⁵² Ravid/Sundgren, s. 28; Taşpınar Ayyaz, s. 80.

¹⁵³ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 30; ABI, s. 295; Anderson, s. 405; Markell, s. 265.

¹⁵⁴ Borçlunun iyiniyeti, işletmesinin iyileştirilebilirliğinin mühlet verilmeden önce incelenmesi ve başvurunun reddi hali, alacaklılara ve borçluya bir şans verilmediği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Amerikan sistemi, hak etmeyen borçluları da sürece dahil ettiği için, Japonya örneği ise hız ve etkililik bakımından bir dezavantaj yaratmaktadır. Anderson, s. 368-370.

ması, hem alacaklılar açısından ayrı bir kayba hem de yargı açısından gereksiz meşguliyete neden olmaktadır¹⁵⁵. Ayrıca sayıca çok fazla olan KOBİ'lerin nitelikli bir eleme yapılmadan yeniden yapılandırma içinde tutulması, mahkemelerin iş yükünü artıracak ve kısıtlı zamanlarının boşa harcanmasına neden olabilecektir¹⁵⁶.

KOBİ'lerin ödeme güçlüğü sorununa çözüm olarak gerçekleştirilecek çalışmalarda, yeniden yapılandırma ile tasfiye arasında bir denge kurulmalıdır¹⁵⁷. Kobilerin sayıca fazla ve ekonomik olarak büyük bir öneme sahip olmaları, hepsinin kurtarılabilmesi şeklinde yorumlanmamalıdır. Bunların büyük bir çoğunluğunun iyileştirilebilir bir işletme olmadıkları bilinmektedir¹⁵⁸. Somut dosya üzerinde işletmenin iyileştirilebilir olmadığına karar verildiğinde derhal yine bu işletmeler için öngörülen "basitleştirilmiş tasfiye" usûlüne geçilmelidir.

Basitleştirilmiş usûlde elemanın çok hızlı yapılması ise büyük bir sorun potansiyeli taşımaktadır. Mahkemenin işletmenin iyileştirilebilirliğine ilişkin kararını acele bir şekilde vermesi veya bu konuda çok seçici davranması halinde, birçok işletme, kendisine bir şans verilmeden hızlı bir şekilde sistem dışına atılma riskini taşımaktadır¹⁵⁹.

3. Yeniden Yapılandırma Uzmanı

Amerikan "Chapter 11" hükümlerine göre yeniden yapılandırma sürecine giren bir borçlu, kural olarak, sürecin başından sonuna kadar, hem işletmenin olağan faaliyetlerini hem de yeniden yapılandırma sürecini yürütür. Belirli bazı sebeplerin varlığı halinde, mahkemenin kararı ile borçluya bir kayyım (trustee) atanabilir¹⁶⁰. Biz daha genel bir yaklaşımı ifade etmesi ve Ülkemizde bazen de doğru bir şekilde kullanılmaması bakımından kayyım yerine başlıkta yeniden yapılandırma uzmanı demeyi tercih ettik. Ayrıca kayyım, komiser, yediemin vs. kavramların tümünü karşılaması bakımından da bu kullanım daha esnek bir terimdir. Ancak tercihe göre ayrıca daha özel bir isimlendirme yapılabilir.

¹⁵⁵ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 34.

¹⁵⁶ Markell, s. 265.

¹⁵⁷ UNCITRAL, s. 49.

¹⁵⁸ UNCITRAL, s. 52; Markell, s. 265.

¹⁵⁹ Anderson, s. 405.

¹⁶⁰ Taşınar Ayvaz, s. 55-56.

Amerikan hukukunun bu tercihinin, kendi olağan yeniden yapılandırma usûlünü, “Chapter 11” hükümlerinden aldığı ilhamla düzenleyen tüm ülkelerde benimsendiği söylenemez. Birçok ülke, sürecin başlatılması ile birlikte borçluyu denetleyecek, gözetecek, ona yardım edecek ve bazı konularda karar alıp bazı konularda ise yapılan işlemlere onay verecek bir profesyonel görevlendirmektedir.

KOBİ'lere ilişkin hükümlere baktığımızda ise, bu usûlün istismar edilmemesi ve borçluyu denetlemek ve ona yol göstermek amacıyla geniş yetkileri bulunan bir gözetmen/kayyım görevlendirilmektedir¹⁶¹. Bu tercihin temel nedeni, bu kategorideki borçluların, yukarıda bahsettiğimiz özellikleri ve de alacaklı ilgisizliği fenomenidir. İşletmenin malik-yöneticisinin hukukî, malî ve işletme yönetimi gibi konulardaki bilgi ve tecrübe eksikliği, bu konularda profesyonel bir yardım almasına engel olan kaynak kıtlığı, borçluya sürecin başından sonuna kadar, bu alanlarda uzman bir kişinin eşlik etmesini zorunlu kılmaktadır¹⁶². Hatta bu kapsamdaki borçluların, sürecin başlatılmasından önce, hazırlık/başvuru aşamasında da bu uzmanlardan yardım alabilmesi gerektiği belirtilmektedir¹⁶³. Çünkü borçlunun bu eksiklikleri, sağlıklı bir başvuru yapmasına da engel teşkil etmektedir.

Basitleştirilmiş usûlde, görevlendirilecek uzmanın fonksiyonlarını kısaca, borçlunun belgeleri hazırlamasına yardımcı olmak, iyileştirilebilirliğini araştırmak, faaliyetlerini denetlemek, gerektiğinde yeniden yapılandırmanın iflâs tasfiyesine dönüştürülmesini talep etmek ve dosyanın idaresini hızlandırmak şeklinde sıralayabiliriz¹⁶⁴.

Her şeyden bağımsız olarak yeniden yapılandırmanın başarısı, ülkenin kurumsal yapısına ve yeniden yapılandırma uzmanlarının kalitesine bağlıdır¹⁶⁵. Etkili bir KOBİ yeniden yapılandırması için borçlunun başvuru öncesinde ve süreç devam ederken kaliteli bir yardım alması zorunluluktur¹⁶⁶.

¹⁶¹ Uygulamada KOBİ'lerin gözetim ve denetime tabi olmamak için bu usûle başvurmadan kaçındıkları da belirtilmektedir. **McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen**, s. 214.

¹⁶² Büyük işletmelerin yönetim kademelerinde çoğunlukla profesyoneller istihdam edildiği için bu konularda yardıma ve iç disipline ihtiyaçlarının olmadığı kabul edilir. KOBİ'ler de ise kayyımın yardım ve müdahalesi, yargısal bir faaliyettir. **Anderson**, s. 401; **ABI**, s. 292; **Taşpınar Ayvaz**, s. 81.

¹⁶³ **UNCITRAL**, s. 58.

¹⁶⁴ **McCormack/Keay/Brown/Dahlgreen**, s. 213; **UNCITRAL**, s. 58.

¹⁶⁵ **The World Bank**, s. 35; **UNCITRAL**, s. 45; **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 64.

¹⁶⁶ **UNCITRAL**, s. 45.

Uzmanların kalitesi ve denetimindeki zafiyet, sistemi derinden ve olumsuz etkilemektedir¹⁶⁷.

4. Alacaklılar Kurulu, Alacakların Bildirilmesi ve Alacaklılar Toplantısı

Basitleştirilmiş usûlde olağan usûlden farklı olarak bir alacaklılar kurulunun oluşturulmasından vazgeçilebilir¹⁶⁸. Alacaklılar kuruluna, faaliyetlerinin karşılığı olarak bir ücret ödenmesini kabul eden veya kurulun, masrafları borçludan karşılanmak üzere, bilirkişi, uzman, denetçi gibi kişileri görevlendirmesine izin veren sistemlerde, sürecin pahalılaşıma sorunu vardır¹⁶⁹.

Alacakların bildirilmesine ilişkin aşama elektronik ortamda gerçekleştirilmelidir. Ayrıca alacakların bildirilmesine ilişkin süreler, basitleştirilmiş usûlde, daha kısa olarak öngörülebilir¹⁷⁰. Yeniden yapılandırmanın genel sorunu olan alacaklı ilgisizliği problemine çözüm olarak, borçlunun projesinde bildirmediği alacağını süresinde yazdırmayan veya eksik bildirilmiş alacağının kalanı için süresinde itiraz etmeyen alacaklıların, bu alacaklarından feragat ettiklerinin varsayılması önerilmiştir¹⁷¹.

Alacaklılar toplantısının fizikî olarak gerçekleştirilmesi, süreç giderlerini artıracaktır. Daha ucuz bir usûl için toplantı yapılmayabilir veya elektronik mecralarda bu toplantılar gerçekleştirilebilir¹⁷². Kabul için gerekli olan çoğunluğu sağlayan alacaklıların, projeyi yazılı olarak kabul ettiğini belirtmesi halinde, projenin kabulü için gerçekleştirilecek toplantının yapılmayabileceği, doğrudan tasdik yargılamasına geçilebileceği önerilmektedir¹⁷³.

KOBİ'lerin borç yapılarındaki sadelik nedeniyle, basitleştirilmiş usûlde, alacak sınıflarına gerek olmadığı, tüm alacakların tek bir sınıfta kabul

¹⁶⁷ **The World Bank**, s. 36; Konkordato komiserlerinin yetersizliğine ilişkin tespit ve değerlendirmeler hakkında bkz. **Atalay**, s. 9-13.

¹⁶⁸ **UNCITRAL**, s. 69; **ABI**, s. 292; Amerikan hukukundan farklı olarak ülkemizde, alacaklılar kurulunun oluşturulması, belirli bazı şartların gerçekleşmesi halinde zorunludur (İİK m. 289/4; Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik (RG, 30.01.2019, S. 30671), m. 22). Bu anlamda mevcut düzenlememizin KOBİ'ler bakımından doğru bir tercihte bulunduğunu söyleyebiliriz.

¹⁶⁹ **ABI**, s. 293.

¹⁷⁰ **UNCITRAL**, s. 118-119.

¹⁷¹ **Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal**, s. 48.

¹⁷² **UNCITRAL**, s. 69.

¹⁷³ **Anderson**, s. 393.

edilip birlikte oy kullanmalarının benimsenebileceği ileri sürülmüştür¹⁷⁴. Bu tercihin sonucunda, alacak sınıfları arasında susturma hakkı (cram-down) hükümlerine ihtiyaç olmayacak, bir sınıfın diğerine göre ayrımcılığa uğradığı itirazları için yargılama yapılmayacaktır¹⁷⁵.

5. Yeniden Yapılandırma Projesi

Amerikan hukukunun etkisinin bir sonucu olarak, yeniden yapılandırma sürecine başvururken, bir yeniden yapılandırma projesinin sunulması, genel anlamda aranmamaktadır. KOBİ'lerin bir projeyi tek başlarına hazırlayamayacak olmaları ve projenin hazırlanmasında kaynak eksikliğinden dolayı yardım alamayacakları göz önüne alındığında, basitleştirilmiş usûlde başvuru aşamasında proje talep edilmemesi kural olmalıdır. Bu işletmeler bakımından projenin, başvuru kabul edildikten, bir başka deyişle koruma sağlandıktan sonra, hazırlanması ve sunulmasının faydalı olabileceği belirtilmektedir¹⁷⁶. Bununla birlikte sürecin mümkün olduğunca kısa sürmesi arzulanıldığından, başvurudan belirli ve mümkünse kısa bir süre sonra, projenin sunulması zorunlu tutulmalıdır¹⁷⁷.

Projenin belirlenen sürede sunulmamasının sonucu konusunda, çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Bir görüşe göre projenin süresinde sunulmaması halinde, borçlu, borç ödeyebilir (solvent) durumda ise başvuru reddedilmeli ve borçlu başvuru öncesi statüsüne dönmelidir. Borçlu, borç ödeyemez (insolvent) durumda ise basitleştirilmiş yeniden yapılandırma, basitleştirilmiş tasfiye sürecine dönüştürülmelidir¹⁷⁸.

Borçlunun sunmuş olduğu proje hakkında, alacaklıların, kabul veya ret yönünde açıklayacakları irade beyanının da fizikî bir toplantıda yapılması zorunluluk olarak görülmemelidir¹⁷⁹.

Yukarıda bahsettiğimiz alacaklı ilgisizliği, projenin kabulü aşamasında da ortaya çıkan bir sorundur¹⁸⁰. Bu nedenle, borçlunun sunmuş olduğu projenin kabulü için gerekli çoğunluğun oluşturulmasını kolaylaştırma eğilimi vardır¹⁸¹. Birçok sistemde projenin kabulü için gerekli çoğunluk, hem ala-

¹⁷⁴ Anderson, s. 392.

¹⁷⁵ Anderson, s. 394.

¹⁷⁶ Anderson, s. 362, 366.

¹⁷⁷ UNCITRAL, s. 143; Blum, s. 201.

¹⁷⁸ UNCITRAL, s. 143.

¹⁷⁹ UNCITRAL, s. 69.

¹⁸⁰ The World Bank, Report, s. 12.

¹⁸¹ The World Bank, s. 19.

caklı sayısı hem de alacak miktarına göre hesaplanmaktadır. Bu iki çoğunluğun birlikte aranması, kabulün oluşmasını zorlaştırmak ve belirli bazı grupların¹⁸² projeye olumlu veya olumsuz şekilde yön vermesini engellemek içindir. Ayrıca, projenin kabulü aşamasında oy kullanmayan alacaklıların, ret oyu vermiş sayılacağı yönünde de bir tercih varsa, bu sistemlerde iyileştirilebilir, sağlam bir plan sunmuş borçluların süreçten başarılı bir şekilde çıkmaları, alacaklı ilgisizliği nedeniyle mümkün olmaz. Bu nedenle basitleştirilmiş usûlde, projenin kabulü için gerekli çoğunluğun oluşmasını kolaylaştırmak için iki farklı yöntem önerilmektedir. Bunlardan ilki ve ikincisine göre daha ağır olanı çoğunluğun, bütün alacaklılar ve alacaklara göre değil, toplantıya katılanlara göre hesaplanmasıdır¹⁸³. İkinci ve daha kolay olan yöntemde ise alacak/alacaklı çoğunluğu kullanılan oylara göre hesaplanır¹⁸⁴. Buna göre, açıkça ret oyu kullanmayan alacaklıların iradesinin projenin kabul edildiği (deemed approval) şeklinde yorumlanması gerektiği önerilmektedir¹⁸⁵. Son olarak basitleştirilmiş usûlde, çoğunluğun oransal büyüklüğü bakımından da kolaylaştırılma eğilimi olduğunu ve nitelikli çoğunluklar yerine adı çoğunluğun yeterli sayılması gerektiği tavsiye edilmektedir¹⁸⁶.

Basitleştirilmiş usûlde, projenin alacaklıların oylamasına sunulması yönteminden vazgeçilebileceği de ileri sürülmektedir¹⁸⁷. Bu işletmelerde alacaklı sayısı az olduğu için, alacak miktarı yüksek olan tek bir alacaklının ret oyu, projenin kabul edilmesine engel olabilir. Yeniden yapılandırma sürecinin kolaylaştırılması kapsamında, alacaklı oylamasının bulunmadığı bir rejimin benimsenmemesi gerektiği vurgulanmaktadır¹⁸⁸. Borçlunun ödeme planının, mahkeme kararıyla alacaklılara dayatılması tercihi, alacaklıların korunması ilkesine ters düşer. Ancak tasdiki kolaylaştırmak için bu işletmeler bakımından, kabul için gerekli çoğunluk oranı, olağan usulden daha az belirlenebilir. Dünya Bankası'na göre, borçlunun iyileşebilir olup olmadığına alacaklılar karar vermeli, eğer iyileştirme gerçekleşmezse ve borçlu

¹⁸² Alacak miktarı çok yüksek olan tek bir alacaklının ret veya kabul oyu ile diğer alacaklıları projeye bağlı kılabilmesi veya iyileştirilebilir bir işletmeyi iflâsa mahkum etmesi önemli bir sorundur.

¹⁸³ Anderson, s. 392.

¹⁸⁴ The World Bank, s. 18-19.

¹⁸⁵ Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 9, 48; UNCITRAL, s. 74; The World Bank, s. 19.

¹⁸⁶ The World Bank, s. 19; Anderson, s. 392.

¹⁸⁷ Janger, s. 260.

¹⁸⁸ The World Bank, s. 17.

iflâsla tasfiye edilirse, bu alacaklıların kararının bir sonucu olduğu için katlanılabilir bir netice sayılmalıdır¹⁸⁹.

Amerikan hukukunda, küçük işletmelerin yeniden yapılandırılması için projenin oylanmasından vazgeçilebileceği de teklif edilmiş, ancak bu teklif kabul görmemiştir¹⁹⁰. Buna göre borçlunun alacaklılara dağıtılabilir gelirin (disposable income) üç yıllık bir ödeme planı çerçevesinde, herhangi bir imtiyaz veya öncelik olmadan, alacaklılar arasında garameten paylaşılması planlanmış, böylece alacaklıların oylamasına ihtiyaç duymadan bu aşamanın getirdiği yükten kurtularak bir çözüm üretilmeye çalışılmıştır¹⁹¹.

Borçlunun sunmuş olduğu projenin gerekli çoğunlukça kabul edilmiş olması ve bu süreçte kayda değer bir itiraz ileri sürülmemişse, tasdik yargılamasının şekli bir inceleme ile kısa bir şekilde tamamlanması tavsiye edilmektedir¹⁹².

V. AMERİKAN HUKUKUNDA KOBİ YENİDEN YAPILANDIRMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

A. Genel Olarak

Modern yeniden yapılandırma (reorganization) usûlünün mucidi ve birçok ülke düzenlemesini etkileyen Amerikan hukuk sisteminde, bu yöntem, 19. yüzyıldan bu yana kanunî bir temele dayalı olarak uygulanmakta ve geliştirilmektedir. Yürürlükteki 1978 tarihli Kanun içerisinde dört bölüm (chapter), ödeme güçlüğüne odaklanmaktadır. Bunlardan “Chapter 9” yerel yönetimlerin, “Chapter 12” çiftçilik ve balıkçılıkla uğraşan, yıllık düzenli geliri olan ailelerin ve “Chapter 13” düzenli geliri bulunan bireylerin “borç yapılandırmasına” özgülenmişken, “Chapter 11” olağan yeniden yapılandırma usûlü olarak herkesin istifadesine sunulmuştur¹⁹³. “Chapter 11” hükümlerinden, kural olarak her borçlunun yararlanma imkânı bulunmasına rağmen, bu bölüm hükümleri herkesin yararlanmasına tasarımı gereği uygun değildir. Yukarıda, olağan usûlün, sade bir yapısı bulunan borçlular için neden cazip olmadığına ilişkin yaptığımız açıklamalar esasen Amerikan hukuku tecrübelerinin sonucudur. Birçok ülke, olağan usûlünü “Chapter 11” hükümlerine göre tasarladığından sorunlar, evrensel bir nitelik kazanmıştır diyebiliriz.

¹⁸⁹ The World Bank, s. 17.

¹⁹⁰ Blum, s. 210.

¹⁹¹ Blum, s. 210; Markell, s. 262.

¹⁹² Davis/Madaus/Mazzoni/Mevorach/Mokal, s. 51.

¹⁹³ Bu düzenlemeler hakkında genel bilgi için bkz. Şahin, s. 42-85; Taşpınar Ayvaz, s. 46.

Amerikan hukukunda, olağan yeniden yapılandırma hükümleri, Chapter 11 olarak bilinen bölümde yer almaktadır. Bu bölümdeki düzenlemeler, karmaşık bir organizasyonu bulunan halka açık, geniş bir çalışan kitlesi bulunan, alacaklı sayısının çok olduğu ve pay sahiplerinin yönetimde yer almadığı şirketler için tasarlanmıştır¹⁹⁴. Bu nedenle, Chapter 11 hükümleri, maliklerin, aynı zamanda şirket yöneticisi olduğu, karmaşık bir organizasyonu olmayan ve alacaklı sayısının az olduğu şirketlere uygulanmaya çalışıldığında etkisiz kalmakta ve aşırı külfetli bir şekilde gerçekleşmektedir¹⁹⁵. Reform kanunu olarak da bilinen ve ülkemiz dahil tüm dünyayı etkisi altına alan 1978 tarihli Amerikan İflâs Kanunu'nun büyük yeniliklerinden bir tanesi de küçük ve büyük işletmeler için iki ayrı bölümün bulunduğu 1898 tarihli Kanun'daki sistemi terk edip bu iki bölümü Chapter 11 içerisinde birleştirmesiydi¹⁹⁶. Ancak değişiklik sonrası uygulama, bu üniter yapının küçük işletmeler için çalışmadığını gösterdi. Bunu takiben küçük işletmelere özgü hükümleri yürürlüğe sokma çabaları başladı¹⁹⁷. Öğreti ve uygulamada, uzun yıllar boyunca, küçük işletmeler için bağımsız bir bölüm oluşturulması gerektiği savunulmuş, bununla ilgili bir tasarı oluşturulmasına rağmen, yasalaşmamıştır. Bunun temel nedeni, bağımsız bir bölüm oluşturulduğu takdirde yapılan başvuruların, gerçekte hangi bölüm hükümlerine göre görülmesi gerektiğine dair çıkacak uyuşmazlıklarla, mahkemelerin meşgul edilmek istenmemesidir¹⁹⁸. *Haines/Hendel*, küçük işletmelerin, Amerika'da uzun yıllardır uygulanan Chapter 12 ve Chapter 13 hükümlerine tabi tutulmaması için hiçbir neden olmadığını belirtmektedirler. Yazarlara göre, her iki bölü-

¹⁹⁴ **Blum**, s. 185; **Cipriano**, s. 151.

¹⁹⁵ **Blum**, s. 185; **Anderson**, s. 357; **Akerly**, Bruce W.: "Small-Business Restructuring Revisited in Light of the Small Business Reorganization Act of 2019", *Journal of Financial Service Professionals*, Y. 2021, V. 75, No. 1, s. 30; **Carlson/Hayes**, s. 645; **Haines**, James B. Jr./**Hendel**, Philip J.: "No Easy Answers: Small Business Bankruptcy After BAPCPA", *Boston College Law Review*, Y. 2005, V. 47, No. 1, s. 73; **Cipriano**, s. 151; **Hendel**, s. 11; Söz konusu sorun sadece Chapter 11'e özgü değildir. Hemen her ülkede yeniden yapılandırma hükümleri bu şekilde tasarlanmıştır. **Janger**, s. 254.

¹⁹⁶ Bu Kanunda yer alan Chapter X büyük ve halka açık şirketlerin, Chapter XI ise küçük kapalı şirketler ile, tüzel kişiliği olmayan işletmelerin yeniden yapılandırmasını düzenlemektedir. Bu iki ayrı bölümün birleştirilmesinin en önemli nedenlerinden bir tanesi de Chapter X kapsamındaki büyük şirketlerin, Chapter XI hükümleri kapsamına girebilme çabalarının bir çok uyuşmazlık çıkarması ve yargılama gerektirmesiydi. **Blum**, s. 202.

¹⁹⁷ 1994 yılında kanunda mütevazı bazı değişiklikler gerçekleştirildi. Ancak önemli değişiklikleri içeren tasarılar, 1998 ve 1999 yılında denenmesine rağmen yasalaşamadı. **Blum**, s. 185.

¹⁹⁸ **Haines/Hendel**, s. 96.

mün de yerleşmiş bir mevzuatı ve uygulaması olup, alacaklı-borçlu dengesi oluşmuş, hakkında çok fazla şikâyet ve sorun bildirilmeyen düzgün işleyen kurumlar olması nedeniyle küçük işletmeler için en uygun tercihtir¹⁹⁹.

B. Deneysel Bir Uygulama

1987 yılında Eastern District of North Carolina İflâs Mahkemesi (“Mahkeme”), deneysel bir uygulama başlatarak, yeniden yapılandırma dosyalarını hızlandırmayı denemiştir. Uygulama, kısa süre içerisinde geniş kitlelerce benimsenmiş ve “Chapter 11(a)” adıyla anılmaya başlanmıştır²⁰⁰. Kanunda böyle bir bölüm bulunmamaktadır. Uygulama, “Mahkemenin”, kanunun yasaklamadığı ancak açıkça da düzenlemediği konularda geliştirdiği yöntemlerden ibarettir. Bununla birlikte uygulamanın başarısı, daha sonra Amerikan İflâs Kanunu’nda değişiklik yapılmasını sağlamıştır.

“Chapter 11(a)” “Mahkemenin” üç temel aşamayı kısaltmasından ibarettir. Bunlar; (i) iyileştirme projesinin sunulması için borçluya mahkeme tarafından süre verilmesi, (ii) bilgilendirme metninin (disclosure statement) şarta bağlı olarak onaylanması ve (iii) bilgilendirme metninin kesin onaylanması ve projenin tasdiki duruşmalarının birleştirilmesidir²⁰¹.

(i) “Chapter 11” kapsamında borçlu, iyileştirme projesini dilediği zaman sunabilir. Bu konuda bir sınırlama yoktur²⁰². Esasen mahkemeye de borçluya projesini sunması için süre verme yetkisini doğrudan tanıyan herhangi bir hüküm de bulunmamaktadır. Ancak “Mahkeme” geliştirdiği uygulamasında, dolaylı bazı hükümlere dayanarak, borçluya, belirlediği süre içerisinde projesini sunma yükümlülüğü yüklemiştir. “Mahkemenin” bu uygulamasına dayanak yaptığı gerekçesi ““Chapter 12 ve 13” borçluları başvurudan kısa bir süre sonra projelerini sunmaya zorlanabiliyorlarsa durumları bunlara yakın olan küçük işletmelerin, kısa sürede proje sunmalarına engel bir durum yoktur” şeklindedir²⁰³. Mahkemenin bu uygulaması daha sonra Kanun’un 1121(e) düzenlemesine dönüşecek ve “küçük işletme dosyalarında” başvurudan sonra en geç 300 gün içerisinde projenin ve bilgilendirme metninin sunulması zorunlu hale gelecek. Borçlunun bu yükümlülüğe uy-

¹⁹⁹ Haines/Hendel, s. 97.

²⁰⁰ Small, s. 307.

²⁰¹ Small, s. 307.

²⁰² Bununla birlikte “Chapter 12 ve 13” kapsamında projenin sunulması için bir üst limit koyan düzenleme bulunmaktadır.

²⁰³ Small, s. 312.

maması, başvurusunun reddine veya iflâs tasfiyesine dönüştürülmesine neden olabilecektir²⁰⁴.

(ii) Kural olarak borçlu, bilgilendirme metnini mahkemeye sunup onaylatmadan, projesini, alacaklılara oylama için sunamaz. Metnin onaylanması için ilgililere davetiye çıkarılması ve bir duruşmanın yapılması şarttır. Metne yapılan itirazların haklı bulunması halinde mahkeme, borçluya gerekli değişiklikleri yapmasını emreder. Metinde yapılan değişiklikler, önemli konulara ilişkinse mahkemenin metnin son halini onaylaması için tekrar duruşma açması gerekebilir. Bu şekilde metnin onaylanma süreci, normal bir dosyada tasdik aşamasının birkaç ay uzamasına neden olabilmektedir. “Mahkeme”, iflâs mahkemelerinin adil, hızlı ve ucuz yargılama gerçekleştirme yükümlülüğünü düzenleyen hükme (Bankruptcy Rule 1001) dayanarak, bilgilendirme metninin şarta bağlı olarak kabul edilmesi uygulamasını geliştirmiştir. Küçük ölçekli dosyalarda, borçlunun organizasyonun sadeliği, hakkında detaylı bir bilgiye ihtiyaç duyulmamasına neden olur. Bu işletmelerin çoğu zaman açıklayacakları karmaşık bir geçmişi, borç veya sermaye yapısı bulunmamaktadır. Bu nedenle “Mahkeme”, detaylı bir inceleme yapmadan metnin alacaklılara sunulmasına ve duruşma yapmadan, metni, şarta bağlı olarak onaylayıp, borçlunun oy toplamasına izin vermiştir. Mahkemenin bu uygulaması daha sonra Kanun’un 1125(f) maddesine dönüşmüştür.

(iii) “Mahkeme” şarta bağlı olarak onayladığı bilgilendirme metnini, projenin oylanması tamamlandıktan sonra tasdik duruşmasında, öncelikle incelemeye aldığı, varsa beyanata ilişkin itirazları değerlendirdiği, ardından projenin tasdikine geçtiği bir uygulama geliştirmiştir²⁰⁵. Bir başka deyişle ayrı ayrı ve sıralı iki duruşma birleştirilmiştir. Bu şekilde, beyanat ve oy pusulalarının ve de tasdik duruşması davetiyesinin, ayrı ayrı tebliğ edilmesinden kurtulmuş, tebliğ masraflarından tasarruf edilmiştir²⁰⁶. Ayrıca bu uygulama ile birkaç ay kazanılmıştır²⁰⁷.

“Mahkemenin”, “Chapter 11(a)” uygulamasını başlattığı 1987 yılında, bir yeniden yapılandırma dosyası ortalama iki yıl sürmekteydi. 1988 yılında ise bu süre %50 azalarak bir yıla inmiştir. Takip eden 1989 yılında ise küçük işletmelere uygulanan bu “Chapter 11(a)” ortalama süreyi, 6-8 ay arasına

²⁰⁴ **Small**, s. 305.

²⁰⁵ **Small**, s. 313; “Mahkemenin bu uygulaması daha sonra 1994 yılında kanunî düzenleme halinde dönüşmüştür. **Carlson/Hayes**, s. 645-646.

²⁰⁶ **Small**, s. 313.

²⁰⁷ **Small**, s. 313.

indirmiştir. “Mahkeme” bazı dosyaların ise 4 aydan daha kısa bir süre içerisinde tasdikini sağlamıştır²⁰⁸. Eastern District of North Carolina İflâs Mahkemesi’nin bu başarılı uygulaması, daha sonra 1994 yılında Amerikan İflâs Kanunu’nda birçok yerde düzenlemeye dönüşmüştür²⁰⁹.

“Mahkemenin” takdir yetkisini kullanarak hızlandırdığı “Chapter 11” sürecinin daha sonra düzenlemeye dönüştürülmesinde, uygulamanın başarısı etkili olsa da, “düzenlemesizliğin” oluşturduğu genel bir kaygının da etkili olduğunu belirtmek gerekir²¹⁰. Bu uygulamanın her yerde benimsenmemesinin yaratacağı ikiliğin, borçluları “forum shopping” yapmaya yöneltebilecek olması ve ayrıca o tarihte “küçük işletmenin” kanunda tanımlanmamış ve bir parasal sınırın belirlenmemiş olması nedeniyle amacını aşabileceği endişesi, düzenleme yapılmasının temel motivasyonu olarak dile getirilmiştir²¹¹. Bu uygulama ve daha sonra dönüştüğü düzenlemeler, ayrıca eksik oldukları için de eleştirilmektedir. Uygulama, süreci hızlandırır da karmaşıklığı ortadan kaldırmamıştır²¹². Chapter 11 hükümleri küçük işletmelere karmaşık ancak hızlı bir şekilde uygulanmış olmaktadır.

“Mahkemenin” bu uygulamasının, süreleri ve masrafları kısaltmak dışındaki önemli bir diğer başarısı ise alacaklı davranışlarına yansıyan olumlu etkidir. Alacaklılar, projenin tasdiki ile sürecin sonlandırılmasının hızlı bir şekilde gerçekleştirileceğini bildikleri zaman, süreç içerisinde kendilerine tanınan savunma imkânlarından olan, otomatik mühletin kendileri için kaldırılması, başvurunun reddedilmesi, iflâs tasfiyesine dönüştürülmesi veya borçluya bir kayyım atanması gibi taleplerde daha az bulunmuşlardır²¹³. Bir başka deyişle, sürece daha az karşı çıkmışlardır. Amerikan hukuk kültürünün, itiraz etme, dava açma ve çekişme yaratma konusunda çekingen olmayan tavrının bu şekilde yönlendirilmiş olması belki de bu uygulamanın en büyük kazanımı sayılabilir.

C. 2005 Tarihli “İflâsın İstismarının Önlenmesi ve Tüketicinin Korunması Kanunu”

“Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005 (İflâsın İstismarının Önlenmesi ve Tüketicinin Korunması Kanunu)” (bundan sonra BAPCPA olarak anılacaktır), Amerikan yeniden yapılandırma hu-

²⁰⁸ Small, s. 315.

²⁰⁹ Cipriano, s. 147.

²¹⁰ Cipriano, s. 154; Hendel, s. 11.

²¹¹ Cipriano, s. 154.

²¹² Cipriano, s. 154.

²¹³ Small, s. 323.

kukunda, küçük işletmeler bakımından önemli düzenlemelerin yapıldığı bir reform kanunudur. Kanun kapsamında sadece küçük işletmeleri ilgilendiren düzenlemeler değil, “Chapter 11” içinde diğer borçlulara da uygulanacak ve yeniden yapılandırma hukukunu “iyileştirmeyi” amaçlayan düzenlemeler de yer almaktadır. Biz bu başlık altında sadece küçük işletmeleri ilgilendiren düzenlemeleri değerlendireceğiz.

BAPCPA’nın, küçük işletmeleri hedef alan düzenlemelerinin amacının, bu işletmelerin yeniden yapılandırılmasında masraf ve gecikmeyi azaltmayı amaçladığı belirtilmiştir²¹⁴.

BAPCPA reformunun öne çıkan düzenlemelerinden bir tanesi, yeniden yapılandırma sürecinin başlatılmasını takiben, bir durum değerlendirme toplantısının (status conference) yapılmasını öngören hükümdür (§105(d)(1)). Değerlendirme toplantısının yapılması, bir zorunluluk değildir. Yapılması mahkemenin takdirinde olup, küçük işletmeler bakımından sürece önemli katkı sağlayacağı için şiddetle tavsiye edilmektedir. Ayrıca toplamda kaç toplantının yapılacağı konusunda bir sınırlama olmadığı için, birden fazla yapılmasında fayda olduğu belirtilmiştir²¹⁵. Değerlendirme toplantısında mahkeme, borçluya süre vererek gecikmeyi ve bundan kaynaklı masraf artışını önleyebilir²¹⁶. Bununla birlikte değerlendirme toplantısı, 1978 reformu ile benimsenen ve yeniden yapılandırma sürecinde “pasif mahkeme” anlayışından ayrıldığı şeklinde değerlendirilmektedir²¹⁷.

BAPCPA’nın diğer önemli bir düzenlemesi, mahkemeye son teslim tarihi belirleme yetkisini tanımasıdır²¹⁸. Bu yetki kapsamında mahkeme, değerlendirme toplantısında borçluya, iyileştirme projesini ve bilgilendirme metnini sunması için bir süre verir. Borçlunun bu süreye uymamasının yaptırımını ise mahkeme kararıyla başvurunun reddi veya iflâs tasfiyesine (Chapter 7) dönüştürülmesi yahut işletmenin başına bir kayyım atanması olarak belirlenmiştir²¹⁹ (§1112(b)). Böylece, borçludan kaynaklanan gecikmeler, mahkemenin yargılamayı idare yetkisi kapsamında önlenmek istenmiştir.

---

²¹⁴ **Carlson/Hayes**, s. 645.

²¹⁵ **Haines/Hendel**, s. 91.

²¹⁶ **Carlson/Hayes**, s. 677.

²¹⁷ **Carlson/Hayes**, s. 676.

²¹⁸ **Carlson/Hayes**, s. 668.

²¹⁹ **Haines/Hendel**, s. 82.

Uzun yıllar devam eden, projenin sunulmaması nedeniyle yaşanan gecikme tartışmalarına ve çözüm çalışmalarına rağmen Amerikan kanun koyucusu, iyileştirme planının başvuru ile birlikte sunulmasını zorunlu tutan bir düzenleme yapmamıştır. Elbette borçlunun başvuru ile birlikte projesini sunmasına engel bir hüküm de yoktur.

BAPCPA, küçük işletmelere, süreç içinde, malî durumu ve faaliyetleri ile ilgili kayıt tutma ve düzenli rapor sunma yükümlülüğü yüklemiştir²²⁰. Bu yükümlülük uzun yıllardır tartışılmakta, bir görüş, yeterli bilgi olmadan, yeniden yapılandırmanın mümkün olmayacağını belirterek katlanılması gereken bir yük olduğunu belirtmekte, diğer görüş²²¹ ise, reformun amacının gecikme ve masrafi ortadan kaldırmak olduğu, borçluya evrak işi çıkartarak onun hem meşgul edileceğini hem de karşılayamayacağı bazı giderlere maruz bırakılacağını ileri sürmüştür. Her iki görüşün de gerekçeleri kendi açısından haklı olduğu için sorun, yumuşak bir şekilde çözülmeye çalışılmıştır. Borçlunun bilgi toplama ve raporlama yükümlülüğü, standart formlar kullanılarak hafifletilmeye çalışılmıştır²²². Borçlunun içinde bulunduğu malî sıkıntıyı, yapmış olduğu hataları anlaması ve bunları nasıl düzelteceğini öğrenmesini sağlayacak, borçluya yardımcı olacak standart formlar oluşturulması için çalışmalara başlanmıştır²²³. Standart form uygulaması aynı zamanda, kaynak sıkıntısı çektiği için profesyonel destek alamayan borçluların sunmuş olduğu, kötü hazırlanmış iyileştirme projelerini de önlemeyi amaçlamıştır²²⁴. Bununla birlikte, standart formların kullanılması zorunlu tutulmamıştır²²⁵.

Küçük işletmeler için öngörülen raporlama yükümlülüğünün kapsamı ise üç unsurla sınırlıdır. Buna göre rapor, (i) borçlunun kârlılığını, (ii) proforma gelir ve gider tablosunu ve (iii) gerçek gelir ve gider tablosu ile bir önceki dönem sunduğu proforma tablolarının karşılaştırmasını içermelidir²²⁶ (§308(b)). Bu sayede borçlunun sunmuş olduğu ödeme planının gerçeklik testi yapılabilecek, alacaklılar boş bir vaadi değil, gerçekçi bir iyileştirme planını oylayacaklardır.

²²⁰ **Haines/Hendel**, s. 72, 77, 85.

²²¹ Yazarlar bu raporlama yükümlülüğünün masrafları artırdığı gerekçesiyle doğru bir tercih olmadığını savunmaktadırlar. **Haines/Hendel**, s. 72, 85; **Cipriano**, s. 155.

²²² **Carlson/Hayes**, s. 678; **Haines/Hendel**, s. 78.

²²³ **Carlson/Hayes**, s. 681; Ayrıca standart formlar sayesinde uyumsuzlukların azalacağı da dile getirilmiştir. **Haines/Hendel**, s. 95.

²²⁴ **Carlson/Hayes**, s. 681.

²²⁵ **Carlson/Hayes**, s. 681.

²²⁶ **Carlson/Hayes**, s. 684; **Haines/Hendel**, s. 78.

BAPCPA, tüm “Chapter 11” dosyalarında genel bir sorun olan “alacaklı ilgisizliğine” çözüm olması adına küçük işletmeler bakımından kayyımın görevlerini genişletmiştir. Kayyım, atanmasını takiben borçluya bir mülakat gerçekleştirir²²⁷ (28 U.S.C. § 586(a)(7)(A)). Bu mülakatta kayyım, borçluya yeniden yapılandırma hakkında genel bir bilgi verdikten sonra süreç içerisinde borçlunun hak ve yükümlülüklerini anlamasını sağlar²²⁸. Kendisi de borçlunun işletmesi hakkında bilgi toplar. Kayyım, göreve başlamasıyla birlikte, borçlu işletmenin iyileştirilebilirliğini, borçlunun iş planını ve organizasyonunu inceler. Bu şekilde elde ettiği bilgilerle mahkeme ve alacaklıları düzenli olarak bilgilendirir²²⁹.

Borçlunun sunmuş olduğu iyileştirme projesi, oy kullanabilmek için yeterli bilgiyi içeriyorsa ayrı bir bilgilendirme metninin sunulması zorunlu değildir²³⁰. Bu şekilde iki farklı aşama birleştirilmiş, tek bir belge ile borçlunun işi kolaylaştırılmıştır. Bilgilendirme metninin, ilgililerin dinlendiği bir duruşmada mahkemece onaylanmasından sonra başlayacak oy kullanma sürecini uzatmamak için, getirilen düzenleme ile beyanatın şarta bağlı olarak kabul edilip, daha sonra tasdik aşamasında kesin olarak onaylanması düzenlemeye kavuşmuştur²³¹ (§1125(f)). Kabul edilmiş projenin tasdik yargılamasının mahkeme tarafından 45 gün içerisinde sonuçlandırılması zorunluluğu da bu Kanun ile getirilen bir başka düzenlemedir²³² (§1129(e)).

BAPCPA değişiklikleri, sürece hız kazandırmış olsa da süreci ucuzlatmak yerine daha masraflı hale getirdiği için eleştirilmiştir²³³. BAPCPA’dan kısa bir süre sonra aşağıda incelediğimiz, “Small Business Reorganization Act of 2019 (SBRA)” değişikliklerine gidilmesi, bu Kanun’un başarısızlığı olarak değerlendirilmektedir²³⁴.

Ç. 2019 tarihli Küçük İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması Kanunu (SBRA)

Amerika’da kanun değişikliklerinin yürürlüğe giriş tarihleri, yeterli değerlendirme yapılabilmesi için ortalama üç yıl sonrasına ötelenmesine rağ-

²²⁷ Carlson/Hayes, s. 686; Haines/Hendel, s. 79.

²²⁸ Carlson/Hayes, s. 686; Haines/Hendel, s. 79.

²²⁹ Carlson/Hayes, s. 687; Haines/Hendel, s. 79.

²³⁰ Haines/Hendel, s. 80.

²³¹ Haines/Hendel, s. 80.

²³² Haines/Hendel, s. 80; Mahkemeye getirilen bu sürenin doğru bir tercih olmadığı da ifade edilmektedir. ABI, s. 295.

²³³ Haines/Hendel, s. 86; Cipriano, s. 147.

²³⁴ Cipriano, s. 148, 155.

men, SBRA ile yapılan değişiklikler, tüm ilgililer tarafından olumlu karşılanması nedeniyle, Başkan tarafından imzalanmasından yaklaşık altı ay sonra yürürlüğe girmiştir²³⁵. SBRA'nın amacı, bu işletmelerin yeniden yapılandırılması ve iyileştirilmesi prosedürünü ucuzlaştırmak ve kolaylaştırmaktır²³⁶.

SBRA, "Chapter 11" içinde yeni bir "altbölüm" (Subchapter V) eklemiştir, ancak hali hazırda mevcut olan ve küçük işletmelere uygulanan hükümleri yürürlükten kaldırmamıştır²³⁷. Bu kapsamdaki borçlular başvuru yaparken "Subchapter V" hükümlerine göre dosyalarının görülmesini talep edebilmektedirler²³⁸. Böyle bir tercihte bulunmamışlarsa küçük işletmeler için olan hükümlere göre dosyaları yürütülür²³⁹ (§103(i)).

Borçlunun kendisini küçük işletme olarak görüp bu kapsamda yaptığı başvuruya ilgililer, 30 gün içerisinde itiraz edebilmektedirler²⁴⁰ (Bankruptcy Rule 1020(b)). İtirazın konusunu, borçlunun parasal sınırın üzerinde kalması nedeniyle olağan hükümlere tabi olması gerektiği oluşturmaktadır. Bu itirazın incelenmesi ve karara bağlanması, olağan yeniden yapılandırmada bulunmayan farklı bir uyumsuzluk türüdür.

Tüzel kişiliği bulunmayan bu nedenle şahsi ve ticarî borçları birbirine karışan kişiler açısından küçük işletme sayılabilmek için borç toplamının yaklaşık 2.7 milyon USD'yi geçmemesi ve yarısından fazlasının ticari faaliyetlerinden kaynaklanması gerekmektedir²⁴¹ (§101(51D)). Bununla birlikte, defter tutmakla yükümlü olan kişiler de "Subchapter V" kapsamında başvuru yapamazlar²⁴².

"Chapter 11" in alameti farikası olan zilyet borçlu (debtor in possession) uygulaması, "Subchapter V" kapsamında da devam etmektedir. Yine borçlunun hilesi, dürüstlük kuralına aykırı davranışları, kötü yönetimi ve bece-

²³⁵ **Akerly**, s. 29; **Norton III**, William L./**Bailey**, James B.: "The Pros and Cons of the Small Business Reorganization Act of 2019", Emory Bankruptcy Developments Journal, Y. 2020, V. 36, No. 2, s. 383; Bu Kanunla yapılan değişikliklerin toplam yeniden yapılandırma başvurularının %40'ını etkilemesi beklenmektedir. **Markell**, s. 259.

²³⁶ **Bonapfel**, Paul W.: "A Guide to the Small Business Reorganization Act of 2019." American Bankruptcy Law Journal, V. 93, No. 4, Winter 2019, s. 574; **Norton III/Bailey**, s. 383; **Şahin**, s. 81.

²³⁷ **Bonapfel**, s. 579.

²³⁸ **Markell**, s. 260; **Cipriano**, s. 156.

²³⁹ **Markell**, s. 263.

²⁴⁰ **Lawless**, s. 594-595; **Bonapfel**, s. 580.

²⁴¹ **Norton III/Bailey**, s. 388.

²⁴² **Bonapfel**, s. 581.

riksizliği hallerinde işletmenin idaresinden alınıp yerine kayyımın görevlendirilmesi mümkündür (§1185(a)). Bununla birlikte talep üzerine mahkemece yapılacak duruşma sonrasında işletmenin idaresinden alınan borçlunun tekrar faaliyetlerinin ve yeniden yapılandırmanın başına getirilmesi mümkündür (§1185(b)).

“Subchapter V” kapsamında başvuru yapan borçluya bir kayyım atanır²⁴³. “Chapter 11” hükümlerinde kural, kayyımın atanmamasıdır. Ancak buradaki kayyım da işletmenin faaliyetlerinin başına geçmediği için denetim kayyımıdır (standing trustee)²⁴⁴. Bununla birlikte gerekli hallerde mahkeme, kayyımın işletmenin faaliyetlerini yürütmesine karar verebilir²⁴⁵ (§1185(a)). Buradaki kayyımın görevleri borçluyu gözetlemek, denetlemek (§1106(a)(3)) ve projenin hazırlanmasına katkıda bulunmaktır²⁴⁶. Kayyımın ayrıca borçlunun yeniden yapılandırma süreci içerisindeki faaliyetlerini, dosyanın gidişatını raporlama yükümlülüğü mevcuttur²⁴⁷. “Subchapter V” kapsamında borçluya kayyım atanması bir zorunluluk haline getirilmiş olsa da, bu kapsamdaki borçlu, kayyım ücret ödememektedir²⁴⁸ (28 U.S.C. §1930 (a)(6)(B)). Bu kapsamda “Subchapter V” için “Karma Sistem”in benimsendiğini söyleyebiliriz²⁴⁹.

“Chapter 11” olağan usûl kapsamında, teminatsız alacaklılar kurulunun oluşturulması kural iken mahkeme uygun gördüğü hallerde kurulun oluşturulmamasına karar verebilmektedir²⁵⁰. Alacaklılar kurulu, ücreti borçlu tarafından karşılanmak üzere, kurulun görevlerini yerine getirmek için avukat veya diğer profesyonelleri görevlendirebilme yetkisine sahiptir²⁵¹. Kurulun bu yetkisi, küçük işletmelerin yeniden yapılandırma masraflarının oldukça artırmasına neden olmaktadır. Ancak SBRA, küçük işletmeler bakımından kuralı istisnaya dönüştürmüştür²⁵². Buna göre küçük işletme dosyalarında

²⁴³ Norton III/Bailey, s. 388; Markell, s. 260.

²⁴⁴ Bonapfel, s. 582; Akerly, s. 32; Norton III/Bailey, s. 388.

²⁴⁵ Bonapfel, s. 585.

²⁴⁶ Bonapfel, s. 583; Norton III/Bailey, s. 388-389; Cipriano, s. 157.

²⁴⁷ Bonapfel, s. 584.

²⁴⁸ Norton III/Bailey, s. 383.

²⁴⁹ Janger, s. 256.

²⁵⁰ Bonapfel, s. 598.

²⁵¹ Akerly, s. 31.

²⁵² Akerly, s. 31; Norton III/Bailey, s. 383; Markell, s. 260; Cipriano, s. 157; Bonapfel, s. 575.

alacaklılar kurulu oluşturulması zorunlu olmayıp, mahkeme uygun görürse bir kurul oluşturulmasına karar verebilir (§1102(a)(3)).

Olağan yeniden yapılandırmada, projenin oylanmasına geçilmeden önce borçlunun ayrıntılı bir bilgilendirme metni hazırlaması ve bunu oy kullanacak alacaklılara sunması gerekir. Hazırlanan metnin alacaklılara gönderilmeden önce mahkemenin onayını alması gerekir. Bu onay, hazırlanan metnin, sağlıklı bir şekilde oy kullanmaya imkân verecek yeterli bilgi içerip içermediği hakkındadır. Söz konusu onay, önceden ilgililere davetiye çıkarılarak ve duruşma yapılarak verilmektedir. Duruşmada ilgililer itirazlarını ileri sürebilirler ve bu kapsamda metnin değiştirilmesi gerekebilir. Ancak metin onaylandıktan sonra borçlu, oy toplayabilir. Küçük işletmeler bakımından ise mahkeme, metni duruşma yapmadan şarta bağlı olarak onaylayabilir, borçlu bu arada projeyi alacaklıların oylamasına sunar (§1125(f)(3)). İlgililerin metne itirazları ise şartlı onay verildikten sonra dinlenir. Yeni düzenleme bu kadarla da kalmamış, metne yapılan itirazların dinlendiği duruşmada, mahkeme itirazları yerinde bulmaz ise projenin tasdiki aşamasına geçip, tasdik kararı da verebileceğini düzenlemiştir (§1125(f)(3)(C)). Yine küçük işletmeler bakımından, kolaylaştırma kapsamında getirilen bir yenilik de eğer borçlunun iyileştirme projesi, alacaklıların oy kullanabilmesi için yeterli bilgi içeriyorsa mahkeme, borçluyu ayrı bir metin hazırlamaktan muaf tutabilir²⁵³ (§1125(f)(1)).

“Subchapter V” kapsamında ise mahkeme karar vermediği sürece borçlu, bilgilendirme metni hazırlamak zorunda değildir²⁵⁴. Bu usûl kapsamında borçlu planında (i) işletmesinin kısa bir tarihini, (ii) karşılaştırmalı iflas analizini ve (iii) plan doğrultusunda ödemeleri hangi kaynaklarla sağlayacağını açıklayan proforma gelir tablosu sunmalıdır²⁵⁵ (§1190(1)). “Subchapter V” kapsamında, borçlunun “yeterli bilgi” verme yükümlülüğü yoktur. Borçlunun projesinde eksik bıraktığı veya yanlış aktardığı bilgiler, tasdik aşamasında, tasdik talebinin reddi sebebi sayılarak yaptırıma bağlanmıştır²⁵⁶.

Amerikan hukukunda, tüm yeniden yapılandırma yöntemleri için ortak bir düzenleme olan 105(d) maddesi, mahkemenin re’sen veya talep üzerine bir değerlendirme toplantısına (status conference) karar verebileceğini düzenlemektedir. Bu toplantı, dosyanın hızlı ve ekonomik bir biçimde ilerletil-

²⁵³ Bonapfel, s. 599; Akerly, s. 31.

²⁵⁴ Bonapfel, s. 599; Norton III/Bailey, s. 384; Cipriano, s. 157.

²⁵⁵ Bonapfel, s. 599; Norton III/Bailey, s. 384.

²⁵⁶ Bonapfel, s. 599.

mesini amaçlayan genel bir durum değerlendirme ve bilgilendirme toplantısıdır²⁵⁷. Diğer tüm yöntemler için ihtiyarî bir nitelik arz eden bu toplantı, “Subchapter V” kapsamında mecburidir²⁵⁸ (§1188(a)). Bu kapsamda mahkeme, başvurudan itibaren 60 gün içinde toplantının yapılmasına karar verir. Toplantı tarihinden en geç on dört gün önce borçlu, kayyım ve ilgililere bir rapor sunmak zorundadır. Raporun, borçlunun yeniden yapılandırma projesinin kabulü için bu zamana kadar neler yaptığını ve ileride neler yapacağını detaylı bir şekilde açıkladığı bir içeriği olmalıdır²⁵⁹ (§1188(c)). Ayrıca kayyım da bu toplantıda hazır bulunmakla yükümlüdür (§1183(b)(3)).

Bu usulde sadece borçlu plan sunabilir ve planda değişiklik yapabilir²⁶⁰ (§1189(a)). SBRA, borçlunun planı sunması için bir zaman sınırı getirmiştir²⁶¹. Borçlu yeniden yapılandırma planını başvurudan sonra en geç doksan gün içerisinde sunmak zorundadır (§1189(b)). Bununla birlikte mecburiyet halinde mahkeme sürenin uzatılmasına karar verebilir²⁶². Borçlunun planını süresinde sunmamasının yaptırımı, başvurunun reddi veya yeniden yapılandırmanın tasfiyeye (Chapter 7) dönüştürülmesidir²⁶³. Diğer küçük işletme dosyalarında ise bu süre 300 gün olarak belirlenmiştir (§1121(e)).

SBRA, projenin tasdikini kolaylaştırmak adına getirdiği değişikliklerden bir tanesi de olağan usuldeki “projeden etkilenen en az bir alacaklı sınıfının projeyi kabul etmiş olma şartının (§1129(a)(10))” “Subchapter V” kapsamındaki borçlulara uygulanmayacak olmasıdır²⁶⁴. Bu kapsamdaki borçlunun projesi hiçbir alacaklı sınıf tarafından kabul edilmiş olmasa da mahkeme tasdike karar verebilecektir (§1191(b)). Mahkemenin bu şekilde tasdike karar verebilmesi için, projenin adil, hakkaniyetli olması ve alacaklılar arasında haksız bir ayrımcılık yapmamış olması yeterlidir. “Subchapter V”de alacaklıların projenin gerçekleştirilebilirliğine itiraz etme hakları mevcuttur²⁶⁵.

²⁵⁷ Bonapfel, s. 600.

²⁵⁸ Norton III/Bailey, s. 389; Markell, s. 260.

²⁵⁹ Norton III/Bailey, s. 389; Markell, s. 261.

²⁶⁰ Bonapfel, s. 576; Norton III/Bailey, s. 384; Markell, s. 260.

²⁶¹ Akerly, s. 31; Markell, s. 261; Cipriano, s. 157.

²⁶² Norton III/Bailey, s. 389.

²⁶³ Bonapfel, s. 601.

²⁶⁴ Norton III/Bailey, s. 385; Cipriano, s. 157.

²⁶⁵ Cipriano, s. 159.

SONUÇ

Bir ülkede işletmelerin ödeme güçlüğüne çözüm üreten yargısal rejim, büyük ve mega ölçekli işletmeler esas alınarak, karmaşık, uzun ve pahalı bir süreç olarak tasarlanmışsa, o ülkede küçük işletmeler için basit, ucuz ve hızlı bir rejimin de düzenlenmesinin gereklilikten öte bir zorunluluk olduğu kanaatindeyiz. Bu zorunluluk, (i) küçük işletmelerin sayısal çokluğu ve ekonomik önemleri ile (ii) adalete erişim hakkı kapsamında iki temel gerekçeye dayanmaktadır.

Düzenlenecek basitleştirilmiş rejim için öncelikle yapılması gereken, ülke gerçekleri ile uyumlu bir şekilde kapsama alınacak işletmelerin tespit edilmesidir. Bu tespiti, ölçek büyüklüğü veya karmaşıklık kriterlerinden hangisinin esas alınacağı konusunda detaylı ve nitelikli bir çalışmanın yapılması gerekmektedir. Varılan sonucun, başvuruda bulunan işletmenin esasen hangi usûle tabi olacağı konusunda ayrı bir uyumsuzluk yaratmaması, sürecin bu nedenle gecikmemesine özen gösterilmelidir. Özetle, usûller arasında kapsama ilişkin ayırım açık ve net olmalıdır.

Basitleştirilecek usûlde, uygulanmayacak hükümler, atlanacak veya birleştirilecek aşamalar özenle değerlendirilmeli, uzun yılların tecrübesinin bir sonucu olarak yerleşmiş yargısal temel haklar ihlâl edilmemeli, ilgililerin hak ve menfaatlerini koruyucu mekanizmalar, “hız tutkusuna” feda edilmemelidir.

Her şeyden önemlisi, sürecin etkinliği ve verimliliği ile sistemin adillığının, sadece düzenleme yapmakla sağlanamayacağı unutulmamalıdır. Bu tarz kurumların sağlıklı işleyebilmesi için gerekli altyapının oluşturulması ve nitelikli personelin yetiştirilmesi için eş zamanlı çalışmalar yürütülmelidir. Uygulamalı alanlarda önemli olanın kuramsal temelden önce nitelikli uygulayıcılar olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle yapılacak herhangi bir düzenleme aceleye getirilmemelidir.

KAYNAKÇA

- Akerly**, Bruce W.: “Small-Business Restructuring Revisited in Light of the Small Business Reorganization Act of 2019”, *Journal of Financial Service Professionals*, Y. 2021, V. 75, No. 1, p. 29-35.
- Akgemci**, Tahir: *KOBİ’lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler*, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Haziran 2001.
- Akkaya**, Tolga: “Temyize Başvuru Hakkının Sınırlandırılması ve İzne Bağlı Temyiz Sistemi”, *Halûk Konuralp Anısına Armağan*, C. 1, Ankara 2009, s. 65-101.
- American Bankruptcy Institute (ABI)**: *Commission the Study the Reform Of Chapter 11, Final Report and Recommendations*, Washington 2014.
- Anderson**, Kent: “Small Businesses Reorganizations: An Examination of Japan’s Civil Rehabilitation Act Considering U.S. Policy Implications and Foreign Creditor’s Practical Interests.” *American Bankruptcy Law Journal*, Y. 2001, V. 75, No. 3, p. 355-408.
- Aşık**, İbrahim/**Oruç**, Yakup/**Tok**, Ozan/**Saçar**, Ömer Faruk: *İcra ve İflas Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- Atalay**, Oğuz: “Konkordatonun Uygulamada Ortaya Çıkan Güncel Sorunları”, *Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları II*, Ed. Prof. Dr. Muhammet Özeker, İstanbul 2020.
- Baird**, Douglas G.: “The New Face of Chapter 11”, *American Bankruptcy Institute Law Review*, Y. 2004, V. 12, No. 1, p. 69-100.
- Baird**, Douglas G./**Morrison**, Edward: “Serial Entrepreneurs and Small Business Bankruptcies”, *Columbia Law Review*, Y. 2005, V. 105, p. 2310-2368.
- Blum**, Brian A.: “The Goals and Process of Reorganizing Small Business in Bankruptcy”, *Journal of Small and Emerging Business Law*, Y. 2000, V. 4, No. 2, p. 181-248.
- Bonapfel**, Paul W.: “A Guide to the Small Business Reorganization Act of 2019.” *American Bankruptcy Law Journal*, V. 93, No. 4, Winter 2019, p. 571-648.
- Carlson**, Thomas E./**Frasier Hayes**, Jennifer: “The Small Business Provisions of the 2005 Bankruptcy Amendments” *American Bankruptcy Law Journal*, Y. 2005, V. 79, No. 3, p. 645-696.

- Cengiz**, Hülya: “KOBİ Finansal Raporlama Standardının Türkiye’deki Muhasebe Uygulamalarına Getireceği Değişiklikler”, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Y. 7, S. 3, Yaz 2014, s. 169-192.
- Cipriano**, Nicole C.: “The Big Short: How the Big Step of the Small Business Reorganization Act Fell Short”, Hofstra Law Review, Y. 2021, V. 50, No. 1, p. 145-174.
- Davis**, Ronald B./**Madaus**, Stephan/**Mazzoni**, Alberto/**Mevorach**, Irit/**Mokal**, Riz: The Modular Approach to Micro, Small, and Medium Enterprise Insolvency, (yayınlanmamış taslak), https://commons.allard.ubc.ca/fac_pubs/318/, (Erişim tarihi 4/10/2022).
- Erdem**, Emel/**Duru**, M. Nafiz: “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (kobi) Sorunları”, Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, Y. 2010, S. 20, s. 79-98.
- Gurrea-Martínez**, Aurelio: “Implementing an Insolvency Framework for Micro and Small Firms”, International Insolvency Review, V. 30, No. 1, p. 46-66.
- Haines**, James B. Jr./**Hendel**, Philip J.: “No Easy Answers: Small Business Bankruptcy After BAPCPA”, Boston College Law Review, Y. 2005, V. 47, No. 1, p. 71-103.
- Hendel**, Philip J.: “An Enlightened Approach to Small Business Reorganization: Proposed Fine Tuning of Chapter 10”, Commercial Law Bulletin, Y. 1992, V. 7, No. 1, p. 11-23.
- Janger**, Edward J.: “The U.S. Small Business Bankruptcy Amendments: A Global Model for Reform?”, International Insolvency Review, Y. 2020, V. 29, No. 2, p. 254-266.
- Karaaslan**, Varol: “Tüketici İflâsı ve Borçların Yeniden Yapılandırılması Konusunda Avrupa Ülkelerindeki Gelişmeler”, Legal Hukuk Dergisi, Y. 2013, C. 11, S. 130, Gelişmeler, s. 37-79.
- Karaaslan**, Varol: Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflâsı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2021.
- Kayıhan**, Şaban: Konkordato Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Umuttepe Yayınları, İstanbul 2021.
- Lawless**, Robert M.: “Small Business and the 2005 Bankruptcy Law: Should Mom and Apple Pie Be Worried.”, Southern Illinois University Law Journal, Vol. 31, No. 3, Y. 2007, p. 585-620.
- Markell**, Bruce A.: “Small Business and Bankruptcy: Recent Changes in Kosovo and the United States Compared” University of Miami

International and Comparative Law Review, Y. 2020, V. 27, No. 2, p. 255-274.

McCormack, Gerard/**Keay**, Andrew/**Brown**, Sarah/**Dahlgreen**, Judith: Study on a New Approach to Business Failure and Insolvency, Comparative Legal Analysis of the Member States' Relevant Provisions and Practices, Luxembourg, 2016.

Norton III, William L./**Bailey**, James B.: "The Pros and Cons of the Small Business Reorganization Act of 2019", Emory Bankruptcy Developments Journal, Y. 2020, V. 36, No. 2, p. 383-393.

Özbek, Mustafa Serdar: "Avrupa Konseyince Adalet Hizmetlerinin Etkinliğinin Artırılması İçin Öngörülen Tedbirler", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2006, C. 55, S. 1, s. 207-292.

Özekes, Muhammet: "Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı", 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Ed. Prof. Dr. Muhammet Özekes, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 43-83.

Özekes, Muhammet: "Türk İcra Hukukunun Sorunları ve Temel Haklar Bakımından Genel Değerlendirme", Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VII, Türkiye Barolar Birliği Yayını, Ankara, 2009, (Sorunlar), s. 265-291.

Özekes, Muhammet: "Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2009, C. 11, Özel Sayı: Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan, Cilt II, (Öneri), s. 921-940.

Özkorkut, Korkut: "1522. Madde Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Bakışının Değerlendirilmesi", BATİDER, Y. 2009, C. XXV, S. 3, s. 145-165.

Öztek, Selçuk: "Öztek-Konkordato Şerhi, m. 286", Yeni Konkordato Hukuku (içinde), Ed. Prof. Dr. Selçuk Öztek, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.

Pekcanitez, Hakan/**Erdönmez**, Güray: 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.

Ravid, Abraham/**Sundgren**, Stefan: "The Comparative Efficiency of Small-Firm Bankruptcies: A Study of the US and Finnish Bankruptcy Codes", Financial Management, Y. 1998, V. 27, No. 4, p. 28-40.

Sarısözen, M. Serhat: Konkordato, 5. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.

- Small, Thomas A.:** “Small Business Bankruptcy Cases”, American Bankruptcy Institute Law Review, Y. 1993, V. 1, No. 2, p. 305-330.
- Şahin, Çağatay Serdar:** Amerikan Hukuku İle Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Taşpınar Ayvaz, Sema:** İcra-İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.
- Tekinalp, Ünal:** “Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek”, BATİDER, Y. 2008, C. XXIV, S. 3, s. 5-16.
- The World Bank:** Report on the Treatment of MSME Insolvency, World Bank Publications, Washington, 2017, (Report).
- The World Bank:** Saving Entrepreneurs, Saving Enterprises: Proposals on the Treatment of MSME Insolvency, World Bank Publications, Washington 2018.
- Tümer, Melih:** İşletme Nedir, Fatih Yayınları, İstanbul 1975.
- Umar, Bilge:** “Türk İcra Hukukuna Eleştirel Bir Bakış”, Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VII, Ankara, 2009, Türkiye Barolar Birliği Yayını, s. 244-264.
- UNCITRAL:** Legislative Guide on Insolvency Law, Part Five: Insolvency Law for Micro and Small Enterprises, Viyana 2022.
- Yıldırım, M. Kâmil/Gül, Mehmet Akif:** ““Küçük Uyuşmazlıkların (Small Claims)” Kendine Özgü Bir Prosedür Dâhilinde Çözümlemesine İlişkin Düşünceler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 27, S. 2, Aralık 2021, s. 1334-1351.